

2e Tussentijdse Rapportage 2023



Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting.....	4
Financiële positie 2023.....	6
Programma 0. Bestuur en Ondersteuning.....	7
0.1 Bestuur	7
0.2 Burgerzaken	7
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	8
0.63 Parkeerbelasting.....	8
Programma 1. Veiligheid	10
1.1 Crisisbeheersing en brandweer.....	10
1.2 Openbare orde en veiligheid	11
Programma 2. Verkeer en Vervoer	13
2.1 Verkeer en Vervoer	13
2.2 Parkeren	15
2.3 Recreatieve havens.....	16
2.4 Openbaar vervoer.....	16
Programma 3. Economie.....	19
3.1 Economische ontwikkeling	19
3.2 Fysiek bedrijfsinfrastructuur.....	20
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	21
3.4 Economische promotie	21
Programma 4. Onderwijs.....	23
4.2 Onderwijshuisvesting.....	23
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.....	24
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie	26
5.1 Sportbeleid en activering	27
5.2 Sportaccommodaties.....	27
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie & cultuurparticipatie.....	28
5.4 Musea	28
5.5 Cultureel erfgoed	29
5.6 Media	29
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	30
Programma 6. Sociaal domein	32
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	32
6.2 Wijkteams	34
6.3 Inkomensregelingen	35
6.4 Begeleide participatie	36
6.5 Arbeidsparticipatie	36

6.6 Maatwerkvoorzieningen.....	37
6.71 Maatwerk dienstverlening 18+	38
6.72 Maatwerk dienstverlening 18-	39
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	40
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	41
Programma 7. Volksgezondheid en milieu	45
7.1 Volksgezondheid	45
7.2 Riolering.....	47
7.3 Afval.....	47
7.4 Milieubeheer	48
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	50
Programma 8. Bouwen en wonen (VHLOSV)	52
8.1 Ruimte en leefbaarheid	52
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	53
8.3 Wonen en bouwen.....	53
Programma Algemene Dekkingsmiddelen	56
0.5 Treasury.....	56
0.61 OZB Woningen	56
0.62 OZB Niet-woningen	57
0.64 Belastingen overig	57
0.7 Algemene en overige uitkeringen	57
Programma Overhead	59
0.4 Overhead	59
Overzicht Bestemmingsreserves.....	67
Reserve Langer zelfstandig wonen	68
Reserve Herstelbeleid	69
Reserve Mobiliteit	70
Reserve Duurzaamheid en energietransitie	71
Reserve Ondersteuning energielasten	72
Risico's en exogene ontwikkelingen	73

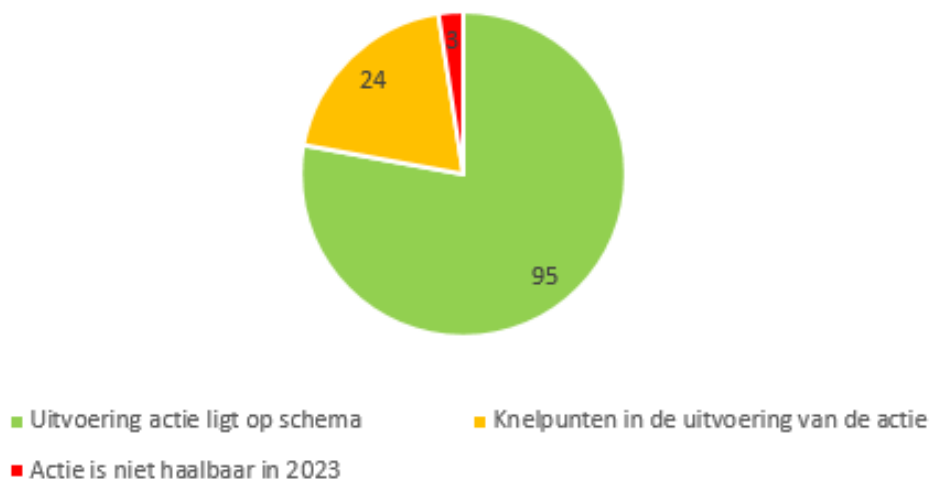
Bestuurlijke samenvatting

Voor u ligt de 2e Tussentijdse rapportage 2023 (2e Turap) van de gemeente Leidschendam-Voorburg. U vindt hierin de status van de beleidsspeerpunten en de besteding van de budgetten van 2023. We maken een inschatting van het hele jaar, gebaseerd op de realisatie van de eerste acht maanden.

Tot nu toe loopt 2023 voor het grootste deel zoals gepland. Er zijn mooie initiatieven opgestart en projecten uitgevoerd om onze gemeente nog aantrekkelijker te maken om te wonen, werken en recreëren. Zo zijn we bijvoorbeeld gestart met het maken van wijkactieplannen veiligheid en zijn de BOA gekoppeld aan de wijken. Een ander voorbeeld is het uitvoeringsplan Duurzaamheid, dat vlak voor de zomer is vastgesteld. Ook in de regio dragen we ons steentje bij o.a. op het gebied van crisisbeheer en mobiliteit. We werken gericht samen met bedrijven en ondernemers om Leidschendam – Voorburg economisch vitaal te houden. In samenwerking met scholen, opvang, wijkteams en welzijnspartijen werken we aan een betere uitgangspositie, meer regie over het eigen leven en gezondheid van onze inwoners. Zo werken we hard aan een nieuw WMO beleid en zijn er extra inkomensconsulenten aangesteld. Met de nieuwe participatieverordening zetten we een stap in het meer betrekken en luisteren naar onze omgeving.

Van de 122 acties ligt de uitvoering van 95 acties (78%) op schema. Bij 27 acties (22%) zijn er knelpunten in de uitvoering of zijn ze niet haalbaar.

Totaal acties in de 2e Turap 2023



De redenen van de vertraging zijn divers. In de meeste gevallen zijn we al wel op weg, maar is de opgave omvangrijke of complexer dan van tevoren bedacht. Een voorbeeld hiervan is het integraal huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting. In andere gevallen zijn we afhankelijk van andere partijen, bijvoorbeeld de bereikbaarheid van de Mall of the Netherlands en het onderzoek naar de mogelijkheden om de afbakening van jeugdhulp vorm te geven. Ten slot is een aantal acties nog niet, dan wel vertraagd opgepakt door capaciteitsproblemen of te optimistische planning. Voorbeelden daarvan zijn het plan voor het autoluw maken van het Damcentrum, het project welzijns gesprek, het opstellen van een nieuw minimabeleid en het schaarse vergunningenbeleid.

In het hoofdstuk Voortgangsrapportage wordt de stand van zaken op de uitvoering van de speerpunten toegelicht.

In financiële zin komt het saldo van mee- en tegenvallers ten opzichte van de begroting voorlopig uit op 3,0 miljoen euro voordelig.

Het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

Martijn Vroom
Astrid van Eekelen
Bianca Bremer
Marcel Belt
Philip van Veller
Jeffrey Keus

Financiële positie 2023

De uitgangspositie voor de 2^e Tussentijdse rapportage bestaat uit de Programmabegroting 2023-2026 (Primitieve begroting) en de begrotingswijzigingen tot en met augustus 2023.

Uitgangspositie	2023
Begroting 2023-2026 incl. wijzigingen	
Primitieve begroting 2023	-3.336
Amendementen begroting 2023-2026	-138
Breder toepassen amendement index subsidies	-253
Nota van Wijziging 2023-2026	3.961
Totaal Begroting 2023-2026 incl. wijzigingen	235
Mutaties tot 2e Turap	
1e Turap 2023	-2.273
Nog te realiseren activiteiten 2022 in 2023	1.500
Totaal mutaties tot 2e Turap	-773
Mutaties 2e Turap	
Mee- en tegenvallers	2.968
Bestedingsplan reserves	0
Stelpost prijsstijgingen	0
Doorschuiven activiteiten naar 2024	0
Budgettair neutraal	0
Totaal mutaties 2e Turap	2.968
Voorlopig begrotingsresultaat 2023	2.430
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-4.072
Voorlopig structureel begrotingsresultaat 2023	6.502

Bedragen x € 1.000

Mee- en tegenvallers 2e Turap

Het effect van de mee- en tegenvallers van de 2e Tussentijdse rapportage op het begrotingsresultaat 2023 is € 3,0 miljoen voordelig. Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door de meicirculaire 2023, de extra inkomsten van de OZB-woningen en de verkoop van de Herenstraat 40-42.

Daartegenover staan een aantal nadelen, waaronder de externe inhuur, de extra meldingen voor hulpmiddelen en stijgende kosten voor de uitvoering zorg. De gestegen kosten voor externe inhuur hangen deels samen met de structureel extra benodigde capaciteit voor ICT. Hiervoor is in de kadernota extra budget toegekend vanaf 2024. Daarnaast hangt het ook samen met de extra inhuur in verband met moeilijk vervulbare vacatures en de gestegen tarieven.

Met het vaststellen van de 2e Tussentijdse rapportage worden deze mutaties verwerkt in de lopende begroting. Het voorlopig begrotingsresultaat wordt hiermee bijgesteld tot een voordelig resultaat van afgerond € 2,3 miljoen. Hiervan is € 4,1 miljoen het negatieve saldo van incidentele baten en lasten, waardoor het structureel begrotingsresultaat 2023 een positief resultaat is van € 6,5 miljoen.

Overige mutaties

De budgettaire neutrale wijzigingen, de mutaties met de stelpost prijsstijgingen, de aanpassingen van het bestedingsplan van de bestemmingsreserves en het doorschuiven van budgetten van 2023 naar 2024 hebben geen effect op het begrotingsresultaat.

Programma 0. Bestuur en Ondersteuning

Omschrijving

Dit programma gaat over het bestuur, de ondersteuning daarvan en de relatie tussen de burger en het bestuur. Betrokkenheid, vertrouwen en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Het programma bevat de overkoepelende taakvelden van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie.

0.1 Bestuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Het college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies, griffie, de regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking, de regionale rekenkamercommissie en ombudsfunctie worden optimaal ondersteund. We gaan aan de slag met duidelijkheid, vroegtijdig betrekken, betrokkenheid, openheid, vertrouwen, eigenaarschap, regie, gelijkwaardigheid en transparantie. Dat zijn de kernwaarden van waaruit inwoners en gemeente met elkaar gaan samenwerken.

Stand van zaken:

Voor het taakveld Bestuur wordt gewerkt aan onze kernwaarden, van waaruit gemeente en inwoners met elkaar samenwerken. De leidraad participatie is begin 2023 afgerond en in september ligt de participatieverordening in de raad. Met de adviesraden is er periodiek een ambtelijk afstemmingsoverleg. De adviesraad Stompwijk heeft een training gehad in het kader van het verstevigen van hun adviserende rol. De adviesraad Sociaal Domein regelt dit zelf en zij zijn lid van de Koepel adviesraden Sociaal domein.

Acties 2023	Status
Ontwikkelen leidraad participatie	
Ontwikkelen participatieverordening	
Samen met inwoners, belangenorganisaties en lokale adviesraden de advieskracht verder versterken	

0.2 Burgerzaken

Wat gaan we daarvoor doen?

Inwoners en organisaties kunnen bij het Servicecentrum terecht voor rijbewijzen, reisdocumenten en vele andere producten en diensten. Een deel van de dienstverlening is tevens digitaal via de website beschikbaar. De gemeente is, naast het fysieke Servicecentrum, bereikbaar via de website, telefoon (14 070), sociale media (Twitter, Instagram en Facebook) en e-mail. Het is mogelijk om zelf of via de telefoon een afspraak te maken voor een bezoek aan het Servicecentrum Leidschendam. Wanneer een fysiek bezoek onmogelijk is, kan een huisbezoek geregeld worden.

Stand van zaken:

Op basis van bezoekgegevens en gegevens over de tijd tussen het maken van een afspraak en het daadwerkelijk afspreken, wordt de baliecapaciteit aangepast. Dit betekent dat er bij toenemende drukte meer agendaplaatsen beschikbaar zijn. Op deze manier passen wij de openingstijden aan, aan de vraag van de inwoners. Hierdoor is het aantal bezoekers aan het Service Centrum zonder afspraak gedaald. Nieuwe medewerkers zijn geworven en ingewerkt, de capaciteit is voldoende voor het activiteitsvolume.

Acties 2023	Status
Opstellen uitvoeringsplan om de dienstverlening te verbeteren en toegankelijker te maken.	✓
Starten met het toegankelijker maken van de dienstverlening. Heldere communicatie en aansluiten op de Direct Duidelijk campagne maakt hier onderdeel van uit.	✓
Aansluiten van openingstijden van het Servicecentrum op de vraag van onze inwoners.	✓
Opstellen van een plan op om flexibel in te spelen op het effect van de volumeontwikkeling van reisdocumenten en rijbewijzen.	✓
Implementeren van de maatregelen die voortvloeien uit de aandacht van het Rijk voor het voorkomen van fraude bij reisdocumenten.	✓
Ontwikkelen van een methode om de telefonische bereikbaarheid en de kwaliteit van onze dienstverlening meetbaar te maken en zo te verbeteren.	✓
De maatregelen realiseren die voortvloeien uit de nieuwe wet en regelgeving voor verkiezingen.	✓
In 2023 zorgen we ervoor dat iedereen zijn stem kan uitbrengen bij de verkiezingen van de provinciale staten en waterschapsbestuur.	✓

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente Leidschendam-Voorburg draagt zorg voor een optimaal beheer, verhuur en instandhouding van haar gebouwen en gronden.

Stand van zaken:

De onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd volgens de MeerJaren Onderhoud Prognose (MJOP).

0.63 Parkeerbelasting

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente is verantwoordelijk voor het administreren en uitgeven van parkeerontheffingen.

Stand van zaken:

Voor 2023 ligt de uitgifte van parkeerontheffingen op schema.

Financiële mutaties

Onderwerpen Bestuur en Ondersteuning		Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
	Stelpost prijsstijgingen			
1.	Nieuwe CAO	0	32	-32
	Mee- en tegenvallers			
2.	Vlietland Noord	0	20	-20
3.	Meicirculaire 2023	0	14	-14

4.	Verkiezingen	0	175	-175
5.	George Maduro en 75 jaar Vrijheid	0	-60	60
6.	Beheer en exploitatie vastgoed	47	130	-83
7.	Gebiedsontwikkeling Vlietzone	0	25	-25
	Budgettair neutraal			
8.	Energiearmoede	0	-150	150
9.	Opleidingsbudget 2023	0	-2	2
10.	Doorontwikkeling LV	0	-20	20
11.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	152	-152
12.	Herenstraat 42 Voorburg	0	479	-479
	Totaal Bestuur en Ondersteuning	47	795	-748

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Nieuwe CAO

In de 1ste Tussentijdse rapportage is berekend welke invloed de nieuwe CAO voor gemeentes heeft op het salarisbudget van Leidschendam-Voorburg. Middels deze wijziging wordt de totale CAO-verhoging verdeeld over de afdelingen.

2. Vlietland Noord

Volgend op het initiatiefvoorstel second opinion Vlietland Noord wordt een herbeoordeling uitgevoerd op het ambtelijk advies met betrekking tot de ontwikkelingen Vlietland-Noord door een onafhankelijke derde partij.

3. Meicirculaire 2023

De effecten van de meicirculaire, waarover de raad via de budgetbrief (ibabsnummer 3409) is geïnformeerd, zijn verwerkt.

4. Verkiezingen

In verband met de val van het kabinet Rutte IV worden er in november extra verkiezingen georganiseerd. De kosten voor het organiseren van deze verkiezingen waren niet begroot. De verwachting is dat hier middelen voor worden toegekend via de septembercirculaire. Vooruitlopend hierop worden de lasten wel alvast begroot.

5. George Maduro en 75 jaar Vrijheid

De kosten die samenhangen met de tentoonstelling voor George Maduro en de evenementen georganiseerd voor 75 jaar Vrijheid vallen lager uit dan er initieel begroot was.

6. Beheer en exploitatie vastgoed

Als gevolg van de stijgende energie- en schoonmaakkosten zijn de kosten voor het beheer en exploitatie vastgoed gestegen. Daarnaast worden er extra huurinkomsten ontvangen door een uitstel van overdracht van de Herenstraat 42.

7. Gebiedsontwikkeling Vlietzone

Eind 2022 heeft het college het Toekomstbeeld Vlietzone vastgesteld. De ruimtevrage binnen het Haagse deel van de Vlietzone is groot. Om dit alles in goede banen te leiden, en om dit deel van de Vlietzone bereikbaar te houden, worden enkele onderzoeken geïnitieerd door de provincie waarvoor een financiële bijdrage van de betrokken gemeenten wordt gevraagd.

8. Energiearmoede

Het budget voor de uitvoeringskosten voor het plan van aanpak Energiearmoede waren per abuis begroot op taakveld Bestuur in plaats van Overhead.

9. Opleidingsbudget 2023

Dit betreft een herverdeling van het opleidingsbudget 2023 over de organisatie in overleg met de ondernemingsraad.

10. Doorontwikkeling LV

Het budget voor de doorontwikkeling van Leidschendam-Voorburg, wordt gebruikt voor een beleidsnotitie over beheers- en onderhoudskosten areaaluitbreiding.

11. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

12. Herenstraat 42 Voorburg

Volgens de huidige planning vindt dit jaar de verkoop van de Herenstraat 42 plaats. De restant boekwaarde van dit pand wordt daarom extra afgeschreven.

Programma 1. Veiligheid

Omschrijving

Op dit programma worden lasten verantwoord die gerelateerd zijn aan criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten voor de veiligheidsregio (inclusief brandweer) vallen onder dit taakveld, evenals bijvoorbeeld het tegengaan van ondermijning.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat gaan we daarvoor doen?

Hiervoor werken wij, als kritische opdrachtgever, intensief samen met de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) en VRH-gemeenten.

Daarnaast wordt de komende jaren in navolging van de Visie en het Regionaal plan gemeentelijke crisisbeheersing de gemeentelijke bevolkingszorg^[1] geactualiseerd. Het doel is om te waarborgen dat alle VRH-gemeenten in dezelfde lijn lokaal de visie implementeren. De crisisstructuur bij bevolkingszorg geldt niet alleen bij grote calamiteiten met multidisciplinaire inzet (GRIP-situaties), maar waar nodig ook bij andere lichtere incidenten waarvoor een crisisstructuur gewenst is. Hiervoor wordt een Gemeentelijk Team Incidentbestrijding (GTI) gevormd. Dit vergemakkelijkt een eventuele opschaling naar een GRIP-situatie.

^[1] Team bevolkingszorg komt in actie bij een ramp of crisis en voert gemeentelijke taken uit als het voorzien in opvang en het geven van voorlichting.

Stand van zaken:

In regionaal samenwerkingsverband worden de kerntaken voor crisisbeheersing nader uitgewerkt. De lokale gevolgen van de visie voor de gemeentelijke bevolkingszorg zijn omvangrijk waardoor hier meer tijd mee gemoeid is dan vooraf ingeschat. Hierdoor vindt ook een verschuiving plaats in het opleidingsplan, trainingen schuiven door van 2023 naar 2024. In 2023 ligt de focus op bewustwording en informatieoverdracht ten aanzien van de geactualiseerde visie.

Acties 2023	Status
In regionale samenwerking worden de kerntaken voor crisisbeheersing verder uitgewerkt, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar de lokale gevolgen en regionale piketfuncties.	
Voor een goed functionerend lokale bevolkingszorg is opleiden, trainen en oefenen van betrokkenen in de crisisorganisatie noodzakelijk. Dit krijgt in 2023 prioriteit.	

Toelichting afwijkingen acties:

Een deel van het opleidingsplan wordt door de omvangrijke lokale bevolkingszorg in 2024 uitgevoerd.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Er wordt, in samenspraak met betrokken partners, onderzocht welke methodiek/opzet gewenst is voor het opstellen van een wijkgerichte benadering van veiligheid. Vervolgens wordt, na het bepalen van de juiste methodiek, een wijk prioritering bepaald op basis van problematiek en actualiteiten. Hierin wordt aansluiting gezocht bij bestaand beleid en bestaande uitvoeringsprogramma's, waaronder Sterk voor Noord.

Hiernaast moedigen we scholen aan om veiligheidslessen te verzorgen. Dit wordt gerealiseerd door de voortzetting van het veilige scholenoverleg met externe partners. Hier worden actualiteiten bij betrokken als jongeren en wapens, lachgas en vuurwerk.

Door het onderhouden van buurtpreventieteams en het investeren op continuïteit worden buurgroepen en buurtpreventieteams ondersteund, met als doel dat iedere buurt in Leidschendam-Voorburg een preventieteam heeft. Jaarlijks worden hiervoor themasessies voor de BPT's georganiseerd.

Om ouderen en andere kwetsbare groepen weerbaarder te maken voor online criminaliteit, wordt er voorlichting georganiseerd op het gebied van cybercriminaliteit. Dit wordt gerealiseerd door cybercrime zowel lokaal als regionaal als speerpunt op te nemen.

Bestrijding van radicalisering en extremisme is opgenomen in het Veiligheidsbeleid 2023-2026 onder het thema polarisatie en radicalisering. Hieronder valt ook het regionale speerpunt Maatschappelijk ongenoegen.

We breiden het aantal Buitengewoon Opsporingsambtenaren structureel uit. Om dit te realiseren is direct gestart met het werven van personeel. Inwerken (scholing) en koppelen aan specifieke onderwerpen is een belangrijk onderdeel zijn belangrijke onderdelen in dit proces.

Er wordt onderzocht of er met Oud en Nieuw een aantal vuurwerkvrije zones ingesteld kunnen worden, bijvoorbeeld rond kinderboerderijen, bejaardentehuizen en gebouwen met een rieten kap. De landelijke discussie is bepalend voor wat betreft een algeheel vuurwerkverbod. Lokaal zal waar nodig en mogelijk sprake zijn van maatwerk. Er zal hiernaast onderzoek plaatsvinden naar handhaafbaarheid van deze vuurwerkvrije zones.

We zetten in op nog meer zichtbaarheid, en daardoor aanspreekbaarheid, op straat. Er zal onderzoek gedaan worden naar de wijze waarop deze zichtbaarheid op straat vergroot kan worden.

De aanpak van wangedrag wordt als een van de prioriteiten opgenomen in het handavingsuitvoeringsprogramma 2023.

Om meer nadruk te leggen op resultaat in plaats van urenregistratie, stellen we resultaatgerichte targets in voor handhaving. In overleg met het bestuur zullen deze targets vastgesteld worden en vervolgens zal er vormgeving gegeven worden aan de uitvoering.

Het behoud van een politiebureau in Leidschendam-Voorburg en de uitbreiding van de capaciteit van het politieteam zal blijvend regionaal besproken worden.

In samenwerking met de politie wordt hard gewerkt aan het voorkomen van ondermijning. Dit is opgenomen als speerpunt in het Veiligheidsbeleid 2023-2026.

Stand van zaken:

De capaciteit van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa) is uitgebreid. Er zijn boa's gekoppeld aan wijken en er is een start gemaakt met de voorbereiding van de wijkscans. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wijkgerichte aanpak. Door het college wordt eind 2023 een nieuw VTH-beleid vastgesteld voor de jaren 2024 - 2027. Hierin worden resultaatgerichte targets vastgelegd.

Acties 2023	Status
Onderzoek doen naar juiste methodiek voor het opstellen van een wijkgerichte benadering van veiligheid.	
Organiseren veilige scholenoverleg met externe partners en hierin actuele thema's betrekken.	
Twee themasessies organiseren voor de BPT's (buurtpreventieteams).	
Uitvoeren van de Hackshield-campagne voor jongeren en in samenwerking met de bibliotheek de mogelijkheden voor een voorlichtingscampagne onderzoeken.	

Vooruitblik:

In de tweede helft van 2023 wordt een grote campagne opgestart op het gebied van veiligheidsbewustzijn bij jongeren. Hier wordt subsidie voor aangevraagd.

Financiële mutaties

Onderwerpen Veiligheid	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Budgettair neutraal			
1. Opleidingsbudget 2023	0	5	-5
2. Reclameborden A0 openbare ruimte	-100	0	-100
3. Kostenverdeling CAO-verhoging	0	177	-177
Totaal Veiligheid	-100	182	-282

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Opleidingsbudget 2023

Dit betreft een herverdeling van het opleidingsbudget 2023 over de organisatie in overleg met de ondernemingsraad.

2. Reclameborden A0 openbare ruimte

De reclame-inkomsten uit A0-borden worden vanaf 2023 onder gebracht onder taakveld 2.1 conform wet- en regelgeving.

3. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

Programma 2. Verkeer en Vervoer

Omschrijving

Alle kosten die de gemeente maakt rondom mobiliteit worden geboekt op dit programma. Dit betreft vooral de lasten voor de aanleg en het onderhoud van wegen en (fiets)paden. Ook de kosten voor parkeergarages vallen ook onder dit taakveld. Daarnaast valt ook de (recreatieve) vaart onder dit programma, zoals het onderhouden van havens en waterwegen.

2.1 Verkeer en Vervoer

Wat gaan we daarvoor doen?

Leefbaarheid in relatie tot verkeer verdient de komende jaren extra aandacht. We willen samen met de bewoners het Damcentrum autoluw maken. We kijken daarbij naar mogelijkheden van een herinrichting, waarbij de auto te gast is en onderzoeken of een milieuzone hieraan kan bijdragen.

We brengen de gesprekken op gang met relevante partijen om te komen tot een gezamenlijk initiatief ter ondertunneling van de Utrechtsebaan tot Huygenstunnel.

Met subsidie van het Rijk en de MRDH wordt een aantal extra verkeersveiligheidsprojecten voorbereid om de positie van (kwetsbare) weggebruikers te verbeteren. Hindernissen voor fietsers en voetgangers nemen we weg door veilige en comfortabele fiets- en wandelpaden en het optimaal inrichten van kruispunten. We stellen een actieplan verkeersveiligheid op, met veel aandacht voor participatie. In Stompwijk starten we in we met de herinrichting van de Dr. van Noortstraat om deze autoluw te maken, nu de nieuwe rondweg in gebruik genomen is.

Deelmobiliteit en elektrisch rijden blijven we stimuleren. Wel gaan we strenger handhaven om overlast van deeltweewielers te verminderen.

We verbeteren de bereikbaarheid van Leidschendam-Voorburg per fiets door de regionale fietsroutes Velostrada (Voorburg Noord – Binckhorst) en het Trekfietsracé (Westvlietweg – Binckhorst).

Stand van zaken:

Het plan van aanpak voor Damcentrum is in het tweede kwartaal van 2023 gestart. Onderzoek naar de pilot Milieuzone Damcentrum start in de 2e helft van 2023. In dit onderzoek wordt ook de potentie van logistieke hubs en slimme bevoorrading meegenomen.

De gemeente Leidschendam-Voorburg wil samen met buurgemeenten een lange termijn verkenning maken voor het gebied binnen de Haagse agglomeratie dat doorsneden wordt door de A12 en het naastgelegen spoor. Doel is een groot en binnen de Haagse agglomeratie centraal gelegen en goed bereikbaar ontwikkelgebied te creëren waar in de toekomst geleefd, gewerkt, geleerd en gewoond kan worden. De gesprekken met de buurgemeenten gericht op het verkennen van deze majeure lange termijn opgave lopen, waarbij we als gezamenlijke overheden ook nadrukkelijk de samenwerking zoeken (en vinden) met de kenniswereld en met ruimtelijke ontwerpers.

De extra verkeersveiligheidsprojecten die in voorbereiding zijn, zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma van het Verkeers- en Vervoerplan 2023. Daarnaast is verbetering van de verkeersveiligheid een vast onderdeel bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte en in ruimtelijke plannen. In het kader van het actieplan verkeersveiligheid zijn met de zogenaamde wijkprikker aandachtspunten opgehaald. In het najaar van 2023 wordt gewerkt aan het opstellen van het actieplan Verkeersveiligheid. Medio eerste kwartaal van 2024 wordt het plan ter vaststelling naar de gemeenteraad verzonden. De herinrichting van de Dr. Van Noortstraat is in voorbereiding. De planning is om in het vierde kwartaal te starten met de uitvoering van de ondergrondse werkzaamheden.

Op het gebied van deelmobiliteit wordt momenteel een verkenning met de buurgemeenten uitgevoerd met als doel waar mogelijk regionaal samen te werken, zodat deelmobiliteit voor gebruikers en aanbieders zo eenvoudig en eenduidig mogelijk wordt. Het aantal aanbieders van deeltweewielers is momenteel beperkt, waardoor de overlast van fout geparkeerde voertuigen is afgenomen. Het aantal laadpalen wordt verder uitgebreid, volgend op de extra vraag. Sinds april is het mogelijk om elektrische auto's op te laden vanaf een privaat oplaadpunt, terwijl deze op een openbare parkeerplaats geparkeerd staat.

Het concept voorontwerp voor de Velostrada tussen Binckhorst en station Den Haag Laan van NOI is door het college vrijgegeven voor inspraak. Vaststelling van het voorontwerp is voorzien in het vierde kwartaal van 2023. Voor het tracé van de metropolitane fietsroute van Pijnacker naar Den Haag volgt in het najaar van 2023 nader onderzoek naar de oversteek over de Vliet ter hoogte van de Nieuwe Tolbrug.

In de programmabegroting 2023-2026 is de motie Kwaliteitsimpuls openbare ruimte aangenomen. Om hier uitvoering aan te geven is onder andere een extra toezichthouder aangenomen, die de werkzaamheden controleert die buiten uitgevoerd worden. Daarnaast rijdt er een extra reparatiewagen, die ingezet wordt op achterstallig onderhoud naar aanleiding van gedane inspecties. Hier zijn 25 tekeningen (verdeeld over de wijken) van gemaakt met punten die aandacht behoeven, zoals wortelopdruk, verzakkingen en tegels die omhoogsteken (gevaarlijke situaties). Van die 25 tekeningen zijn er nu 10 aangepakt en uitgevoerd.

Acties 2023	Status
Start herinrichting Dr. van Noortstraat	
Opstellen actieplan verkeersveiligheid	
Plan van aanpak maken voor het onderzoeken van de mogelijkheden om Damcentrum autoluw te maken door middel van herinrichting	

Milieuzone onderzoeken op effectiviteit en haalbaarheid en betrekken bij (effect)onderzoek milieuzones voor de gehele gemeente	
We maken het thuis opladen van de elektrische auto makkelijker door het toestaan van een EV-kabelgoot	

Toelichting afwijkingen acties:

Door onvoorzien vertrek van de projectleider van het actieplan Verkeersveiligheid is enkele maanden vertraging opgetreden. De werkzaamheden zijn sinds de zomer weer opgepakt. De verwachting is dat voor het einde van 2023 een actieplan ter besluitvorming kan worden opgeleverd.

Verder hebben de eerste voorbereidingen laten zien dat een groter gebied dan alleen Damcentrum in ogenschouw genomen moet worden om de kansen en randvoorwaarden in beeld te brengen voor de twee opties uit het coalitieakkoord (autoluwe inrichting, milieuzone) én aanverwante ontwikkelingen. Deze opties en ontwikkelingen moeten bovendien met elkaar in verband worden gebracht. Daarmee is deze verkenning complexer en kost meer tijd dan de eerste gedachte van een verkenning voor een klein gebied. Voor de verkenning en het plan van aanpak wordt dit hele jaar genomen.

2.2 Parkeren

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren de nota Parkeerbeleid uit. In 2022 is op buurtniveau een analyse gemaakt om te kijken of het nodig is om parkeermaatregelen toe te passen of te wijzigen conform het vastgestelde parkeerbeleid. Daaruit volgt een plan van aanpak Uitvoering Parkeerbeleid, gericht op beter benutten van parkeervoorzieningen, evalueren van de gereguleerde gebieden en zoveel mogelijk concrete werkzaamheden uitvoeren in samenhang met andere projecten. De komende jaren volgt de uitwerking en uitvoering van dit plan. Hierbij is veel aandacht voor participatie. Per 1 januari 2023 zullen alle nieuwe ontheffingen enkel digitaal verleend worden. Het beleid hiervoor is eind 2022 aangepast. Herijking van het parkeerbeleid wordt mede gezien in het kader van de geleidelijke mobiliteitstransitie en de Omgevingsvisie.

Stand van zaken:

Eind 2023 wordt een start gemaakt om het uitgiftebeleid te herzien. Parkeerregulering wordt daarmee een veelzijdig instrument om parkeerproblemen op te lossen.

Het plan van aanpak Uitvoering Parkeerbeleid heeft vertraging opgelopen. Wel wordt al gewerkt aan de concrete uitwerking van het parkeerbeleid, met een focus op buurten rond de Mall of the Netherlands en een parkeerplan in Voorburg Noord. De uitwerking is volledig in lijn met de nota parkeerbeleid.

Om de opgehaalde informatie uit de expertmeeting ten behoeve van de Nota Parkeernormen goed en zorgvuldig te verwerken is extra tijd nodig geweest. Op 4 juli 2023 is door het college ingestemd met het doorgeleiden van de Nota Parkeernormen Leidschendam-Voorburg 2023 en het inspraakverslag ter vaststelling aan de raad. De definitieve besluitvorming hierop wordt in september 2023 verwacht.

Acties 2023	Status
Actualisatie Nota Parkeernormen	

2.3 Recreatieve havens

Wat gaan we daarvoor doen?

Na herinrichting en verlenging van de passantenhaven nabij het sluisgebied, dient nog de toegang hiervan verbeterd te worden. De behoefte aan en mogelijkheden tot extra aanlegsteigers bij voorkeur nabij historisch erfgoed zullen worden onderzocht. De overige inzet is grotendeels gericht op beheer en onderhoud van de gemeentelijke ligplaatsvoorzieningen.

Stand van zaken:

De ligplaatsen haven Sluisgebied is ingericht en in gebruik genomen. Voor de bediening van de brug is tot 1 oktober een brugwachter ingehuurd.

Acties 2023	Status
Bediening brug naar passantenhaven Sluisgebied vereenvoudigen, met extra veiligheidsmaatregelen	

Toelichting afwijkingen acties:

Vanaf 1 oktober kunnen alle ligplaatshouders na instructie en ondertekening verklaring juist gebruik, de brug zelf gaan bedienen. Ook worden de voorzieningen zoals stroom, water en afvalwater in het huidige vaarseizoen nog aangelegd

Vooruitblik:

Vanaf het nieuwe vaarseizoen wordt ook de definitieve bediening van de brug aangepast, waarbij extra veiligheidsmaatregelen zijn getroffen.

2.4 Openbaar vervoer

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente streeft naar een geleidelijke mobiliteitstransitie met duurzame mobiliteit. Het openbaar vervoer is daarom een belangrijke pijler onder de bereikbaarheid van de gemeente. In het grootste deel van de gemeente wordt het openbaar vervoer verzorgd door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. In Stompwijk is de Provincie Zuid-Holland verantwoordelijk. Verder verzorgt welzijnsorganisatie Woej een busdienst in de delen van Leidschendam die minder goed door het reguliere openbaar vervoer worden bediend; de gemeente verleent hiervoor subsidie.

De gemeente kijkt samen met de vervoerders hoe het aanbod van openbaar vervoer zoveel mogelijk op maat kan worden gemaakt en er wordt gewerkt aan het behouden en beter benutten van het bestaande openbaar vervoer. Hierbij houdt de gemeente aandacht voor het sociale belang en de betaalbaarheid van vervoer.

Stand van zaken:

Eind mei heeft de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg het definitief Masterplan Bereikbaarheid CID Binckhorst, inclusief voorkeursbesluit vastgesteld. Ook de raden van de gemeenten Rijswijk en Den Haag hebben er in juni mee ingestemd. Het plan wordt tot en met het najaar van 2025 verder uitgewerkt.

In samenwerking met belanghebbenden, onderzoekt de gemeente al enige tijd of en zo ja, hoe de implementatie van een automatisch rijdende OV-shuttle tussen station Mariahoeve en de Mall of the Netherlands mogelijk is. Het daartoe opgeleverde implementatieplan vindt de gemeente onvoldoende robuust om over te gaan tot implementatie. Een nader gesprek hierover met belanghebbenden volgt.

Acties 2023	Status
De gemeente maakt zich samen met omwonenden en belanghebbenden hard voor een goede en veilige inpassing van het OV vanuit de Binckhorst naar en door Voorburg West.	✓
Deelnemen aan het MIRT-Programma Bereikbaarheid Rotterdam-Den Haag en aan MIRT Verkenning Central Innovation District (CID).	✓
Een proactieve rol pakken in de regio en inzet (in MRDH-verband) op het Transitieprogramma OV en Corona, waarbij de daling van het OV-gebruik als gevolg van Corona zoveel mogelijk wordt opgevangen (vooralsnog 2023 en 2024).	✓
Inzet op verbetering van bereikbaarheid van de Westfield Mall of The Netherlands per OV.	!
Implementatie van automatisch rijdende OV-shuttle tussen station Mariahoeve en Westfield Mall of the Netherlands door onder meer uitvoering van infrastructurele aanpassingen.	!
Beoordelen de Vervoersplannen eind 2023 en verder. Deze dienstregelingen gaan jaarlijks rond medio december in en worden rond de zomer voorbereid. Doorgaans kunnen gemeenten zienswijzen indienen.	✓
Aan de raad voorleggen van de voorkeursvariant masterplan bereikbaarheid CID Binckhorst.	✓

Toelichting afwijking acties:

Inmiddels heeft de gemeente een Procesmanager aangetrokken die aan de slag gaat met een betere, duurzame, bereikbaarheid van de Mall of the Netherlands. Het college heeft de raad met een raadsbrief (kenmerk 3439, 11 juli 2023) geïnformeerd over de mobiliteitsaanpak Mall of the Netherlands en omgeving.

In samenspraak met stakeholders, wordt nu niet overgegaan tot implementatie van een automatisch rijdende OV-shuttle tussen station Mariahoeve en Mall of the Netherlands. Dit blijkt financieel en technisch nu niet haalbaar. De gemeente wil komend jaar de ontwikkelingen van de geplande automatisch rijdende OV-shuttle bij Rotterdam The Hague Airport afwachten om op basis daarvan de mogelijkheden voor gemeente Leidschendam-Voorburg opnieuw te bezien als onderdeel van de visie op de bereikbaarheid van de Mall of the Netherlands.

Financiële mutaties

Onderwerpen Verkeer en Vervoer	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Mee- en tegenvallers			
1. Openbare verlichting	0	126	-126
2. Kapitaallasten	0	107	-107
3. Kruispunt Appelgaarde Hofzichtlaan	0	50	-50
4. Aanpassing N14	0	50	-50
5. CID Binckhorst	0	75	-75
Doorschuiven activiteiten naar 2024			
6. De Tureluur	0	-300	300
7. Onderzoek autoluw maken Damcentrum/ verkennen verbinding Huygenstunnel met Utrechtsebaan	0	-100	100
Budgettair neutraal			

8.	Vergoeding inzet verkeersregelaars	132	132	0
9.	Reclameborden A0 openbare ruimte	100	0	100
10.	Bijdrage Hoogheemraadschap	156	156	0
11.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	187	-187
Totaal Verkeer en Vervoer		388	483	-95

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Openbare verlichting

Als gevolg van de stijgende energieprijzen zijn de kosten van openbare verlichting toegenomen.

2. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

3. Kruispunt Appelgaarde Hofzichtlaan

Voor de voorbereidende werkzaamheden in afwachting van de aanpassing van het kruispunt Appelgaarde Hofzichtlaan is een budget benodigd. De kosten hebben betrekking op een externe projectleider en enkele kleine fysieke aanpassingen. De aanpassingen van het kruispunt wacht op de plannen die de gemeente Den Haag eerst uit moet rollen met betrekking tot de te nemen maatregelen voor de tram die over dit kruispunt rijdt.

4. Aanpassing N14

Er zijn extra kosten gemaakt voor onderzoek en een externe projectleider. Daarna heeft de Rijkswaterstaat bekend gemaakt dat de realisatie van de A4 zuidelijk deel inclusief de N14 on hold gezet wordt.

5. CID Binckhorst

In het kader van CID Binckhorst is door een extern bureau dit jaar een participatie project uitgevoerd in Voorburg West. Daarnaast zijn er kosten van externe inhuur.

6. De Tureluur

Aangezien de locatiekeuze nog niet afgerond is en er nog verschillende onderzoeken lopen wordt voorgesteld om het restantbudget over te hevelen naar 2024

7. Onderzoek autoluw maken Damcentrum/ verkennen verbinding Huygenstunnel met Utrechtsebaan

In het coalitieakkoord is voor het onderzoek naar de mogelijkheid om te komen tot het autoluw maken van Damcentrum een budget van € 75.000 geraamd. Om met andere regionale partijen gezamenlijk de verkenning te onderzoeken van de verbinding (ondertunneling) van de Utrechtsebaan met de Huygenstunnel is een budget van € 50.000 geraamd. Voor beide onderwerpen zijn de eerste stappen gezet. Voorgesteld wordt om het restant budget door te schuiven naar 2024.

8. Vergoeding inzet verkeersregelaars

De gemeente ontvangt een bijdrage voor de inzet van verkeersregelaars bij de Mall of the Netherlands.

9. Reclameborden A0 openbare ruimte

De reclame-inkomsten uit A0-borden worden vanaf 2023 onder gebracht onder taakveld 2.1 conform wet- en regelgeving.

10. Bijdrage Hoogheemraadschap

De eenmalige bijdrage voor de samenwerkingsovereenkomst van het hoogheemraadschap voor onderhoud bij de Meer- en Geerweg wordt gestort in de voorziening wegen.

11. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

Programma 3. Economie

Omschrijving

Gemeentelijk economisch beleid richt zich op het creëren van een sterk vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers, het bevorderen van arbeidskansen voor een brede doelgroep en het sterk houden van het voorzieningenniveau. Een vitale lokale economie vormt een belangrijke bouwsteen voor een duurzaam vitale gemeente. De bouwsteen Economie & Bedrijvigheid die in november 2021 door de raad is vastgesteld en als input dient voor de omgevingsvisie, geeft het ruimtelijk economisch beleid van de gemeente voor de komende jaren weer.

3.1 Economische ontwikkeling

Wat gaan we daarvoor doen?

De coronacrisis heeft een blijvende indruk achtergelaten op onze samenleving. Het heeft veranderingen teweeggebracht of versneld die ook iets betekenen voor de inrichting van onze gemeente. Mensen werken bijvoorbeeld veel vaker thuis of doen hun boodschappen online. We hebben oog voor deze gevolgen en gaan hier actief mee aan de slag. Regionaal versterken we de samenwerking via onder andere de MRDH en Business Park Haaglanden om hiermee de economische ontwikkeling van onze gemeente in de regio te versterken. Lokaal gaan we:

- Structureel overleg met ondernemers(-fondsen) en belangenorganisaties als MKB-LV, gericht op het borgen van een sterk vestigingsklimaat
- Het vernieuwen van winkelgebied De Julianabaan
- Bestendigen van de winkelfunctie in het Huygenskwartier door het winkelgebied zodra nodig compacter te gaan maken middels gerichte verplaatsing en transformatie
- Het toewerken naar een vorm van organisatie van de pandeigenaren van met name het Huygenskwartier
- Damcentrum gefaseerd om te vormen van kernwinkelgebied naar een levendige stadsstraat met naast een sterk verscluster, een horecacluster aan de Vliet, eveneens een rijk scala aan voorzieningen en economische bedrijvigheid met een kwalitatief sterke uitstraling.
- Waar mogelijk en passend meer terrassen en mengvormen van winkels, dienstverlening en horeca toestaan
- Uitvoering geven aan de bouwsteen Economie & Bedrijvigheid door:
 - Beleid opstellen en gerichte acties uitvoeren ter versterking van het vestigingsklimaat
 - Ondernemers met raad en daad bij te staan
 - Inzetten op realisatie van nieuwe werkruimte bij herontwikkelingsprojecten en daarbij gemeentebreed de 5%-norm voor werkfuncties te hanteren bij bouwprojecten.
 - Samen met regiogemeenten bestaande bedrijventerreinen in de regio beter te benutten en waar nodig bedrijventerreinen uit te breiden en/of nieuwe te creëren om het problematische en oplopende tekort aan passende bedrijfsruimte te mitigeren
 - Stimuleren van vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van bestaand commercieel vastgoed door gerichte informatiecampagnes en het verlagen of wegnemen van drempels om te verduurzamen. Waar nodig zal de gemeente haar wettelijke taak tot handhaving uitvoeren inzake verplichting energielabel voor utiliteitsgebouwen

- Invulling geven aan het positioneren en promoten van het toeristisch en recreatief aanbod door:
 - Het opzetten en uitvoeren van acties en communicatie-uitingen middels de doorlopende LV Verrast campagne
- Anticiperen op marktveranderingen in kernwinkelgebieden door:
 - Toewerken naar compactere winkelgebieden
 - Gericht investeren in vernieuwing en modernisering van winkelcentrum De Julianabaan
 - Heroverwegen van de status

Stand van zaken:

Alle onderdelen aangaande Julianabaan (parkeergarage/cultuurgebouw) maken deel uit van het onderzoek naar de integrale gebiedsvisie Julianabaan.

Vereniging van de pandeigenaren van het Huygenskwartier is in de afrondende fase. Over Damcentrum is een motie aangenomen.

Acties 2023	Status
In winkelcentrum De Julianabaan werken we toe naar een integrale ontwikkelvisie (3e kwartaal)	
Onderzoek doen naar de haalbaarheid van een ondergrondse parkeergarage én de inpasbaarheid van een cultuurgebouw bij De Julianabaan (invulling raadsnoties)	
In Winkelcentrum Huygenskwartier werken we dit jaar toe naar een vorm van vereniging van de eigenaren van het winkelvastgoed.	
Nieuw terrassenbeleid wordt begin 2023 aan de raad aangeboden	
In het eerste kwartaal zal het schaarse vergunningenbeleid worden herschreven	

Toelichting afwijkingen acties:

Het schaarse vergunningenbeleid is feitelijk de actualisatie van het standplaatsenbeleid ten behoeve van ambulante handel. Hiervoor moet onder andere een verdelingsmethodiek ontwikkeld worden voor de afgifte van schaarse standplaatsvergunningen. Zowel de uitvoering van de actualisatie van het beleid als de vergunningsmethodiek namen meer tijd in beslag dan vooraf ingeschat.

Vooruitblik:

Naar verwachting wordt het schaarse vergunningenbeleid in vierde kwartaal van 2023 aangeboden aan de raad ter vaststelling.

3.2 Fysiek bedrijfsinfrastructuur

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente streeft ernaar een economisch vitale gemeente te zijn en te blijven, met voldoende passende en betaalbare ruimte voor bedrijvigheid. In Leidschendam-Voorburg gaat het onder andere om het vernieuwen en verduurzamen van kernwinkelgebied De Julianabaan.

We bieden ruimte aan particuliere initiatieven voor bedrijfsverzamelgebouwen voor ZZP'ers en kleine ondernemers, sturen ruimtelijk op de realisatie van voldoende passende en betaalbare bedrijfsruimte in gebiedsontwikkelingen en zetten daarnaast gemeentelijk vastgoed in voor de realisatie van een nieuw permanent bedrijfsverzamelgebouw in Huygenskwartier. In samenwerking met regiogemeenten zetten we in op het realiseren van nieuwe plekken voor werkgelegenheidsontwikkeling. Op bedrijventerreinen zetten we in op het tegengaan van verloedering, het mengen van functies en verduurzaming van panden.

De agrarische- en tuinbouwsector in het buitengebied als toegangspoort naar het Groene Hart, willen we consolideren. Daar waar agrarische functies ophouden te bestaan (bijvoorbeeld als gevolg van gebrek aan opvolging of marktontwikkelingen, verkennen we samen met betreffende ondernemers op basis van maatwerk, alternatieve bedrijfsinvullingen.

Tot slot wordt in samenwerking met Delft, Rijswijk, Den Haag en Provincie Zuid-Holland navolging gegeven aan de uitwerking van het gesloten Woon-werkakkoord; het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen en realiseren van nieuwe ruimte voor bedrijven in de regio.

Stand van zaken:

In gebiedsontwikkelingen wordt het beleidsuitgangspunt toegepast dat gemeentebreed (niet per locatie) ten minste 5% van het toe te voegen bouwprogramma bestemd wordt voor niet-wonen functies. Ook wordt een integrale toekomstbestendige gebiedsvisie opgesteld voor kernwinkelgebied De Julianabaan.

Het bedrijfsverzamelgebouw aan de Herenstraat loopt vertraging op, doordat de herontwikkeling van het gebied in de Herenstraat 40-48 langer duurt dan verwacht.

De gemeente werkt met de provincie Zuid-Holland en het MKB-LV samen om de organisatiegraad onder ondernemers op bedrijventerreinen te ontwikkelen en te verhogen. Daarnaast zijn de gemeente en ondernemers in het buitengebied met elkaar in gesprek over de toekomst van het buitengebied en manieren waarop het groene en historische karakter kan worden behouden.

Tenslotte wordt met de omliggende gemeenten het regionale woon-werkakkoord verder uitgewerkt. Het doel hiervan is afspraken maken over het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen en realiseren van nieuwe ruimte voor bedrijven in de regio.

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente streeft ernaar economisch vitaal te zijn en te blijven. Het beleid en de aanpak op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening van voorgaande jaren zetten wij door.

Dit betreft vooral accountmanagement bedrijven en het centrummanagement. Deze contactfuncties dichtbij de ondernemers zijn belangrijk voor een goede aansluiting met het lokale bedrijfsleven en om gemeentelijke dienstverlening gericht op ondernemers zo gericht mogelijk af te stemmen op de behoefte van die ondernemers.

Stand van zaken:

Er zijn doorlopende dagelijkse contacten met ondernemers in de centrum- en overige gebieden voor hulp- en adviesvragen. De contacten zijn deels op persoonlijk niveau en deels via het Ondernemersloket. Een recent voorbeeld is het begeleiden en adviseren van een Crossfit trainingsschool die zich wilde vestigen op het bedrijventerrein Prinses Irenelaan. Samenwerking heeft plaatsgevonden met betrekking tot het bestemmingplan en de parkeersituatie en dit heeft geresulteerd in aankoop van het pand.

3.4 Economische promotie

Wat gaan we daarvoor doen?

Ook economische promotie levert een bijdrage aan de bezoekerseconomie en het in stand houden van voorzieningen binnen de gemeente. Bezoekers van buiten zorgen voor inkomsten en banen in onze gemeente. Onze gemeente heeft veel moois te bieden en dat dragen we graag uit. Bedrijven en organisaties, actief in de recreatie en het toerisme, zijn een economische factor van belang en kunnen op onze steun rekenen. Evenementen zetten onze gemeente op de kaart. We promoten recreatie en toerisme door citymarketing gericht op alle drie de kernen onder meer door:

- Faciliteren van ondernemersfondsen om de toekomst en vitaliteit van de winkelgebieden Huygenskwartier en Leidschendam Centrum te behouden

- Uitvoering promotieplan LV Verrast om het toeristisch-recreatieve profiel van de gemeente uit te dragen en de bezoekerseconomie zowel kwalitatief als kwantitatief te versterken.
- Uitvoering evenementenbeleid met focus op verspreide kleinschalige en middelgrote evenementen

Stand van zaken:

De promotiecampagne "LV-Verrast" is een uitwerking van de visie recreatie en toerisme. In 2023 is de focus gelegd bij de doelgroep ondernemers in de recreatieve sector, culturele sector, de retail en de horeca. Naast aandacht voor activiteiten en evenementen op de website voor extra promotie, is een ondernemerstoolkit ontwikkeld met promotiemiddelen. In de Kinopolis bioscoop draait tot 2026 een reclamefilm voor LV-Verrast. Begin 2023 is de tweede editie van het magazine LV Verrast gelanceerd. Hiervan zijn 9.000 exemplaren verspreid in de gemeente. Vanaf het voorjaar is er een nieuwe promotiefilm gelanceerd. Deze zomer hebben bussen in Haaglanden rondgereden met reclame van LV Verrast achterop. Er zijn eigen sociale media kanalen opgericht op Instagram en Facebook en de website heeft een Engelstalige versie gekregen. Ondernemersfondsen in beide winkelgebieden zijn gecontinueerd.

Acties 2023	Status
De promotiecampagne "LV-Verrast" zal in 2023 voortgezet worden.	

Financiële mutaties

Onderwerpen Economie	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Mee- en tegenvallers			
1. Leges marktgelden	-25	0	-25
2. Toeristenbelasting	140	0	140
3. Gebiedsvisie Julianabaan	0	168	-168
4. Aanleg glasvezel	0	50	-50
Budgettair neutraal			
5. Kostenverdeling CAO-verhoging	0	26	-26
Bestedingsplan reserves			
6. Ondersteuning energielasten	0	-150	150
Totaal Economie	115	94	21

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Leges marktgelden

Er komen minder inwoners af op de markt en er is een mindere vraag naar marktkramen, waardoor de opbrengst van marktgelden vermindert.

2. Toeristenbelasting

Waar de verwachte toeristenbelasting in de corona-periode flink naar beneden moest worden bijgesteld, wordt er in 2023 meer toeristenbelasting geheven, dan aan het begin van het jaar verwacht was.

3. Gebiedsvisie Julianabaan

De werkzaamheden om te komen tot een integrale gebiedsvisie voor de Julianabaan zijn nog niet afgerond en lopen langer door. Dit heeft te maken met aanvullende omgevings- en financiële vragen vanuit de betrokken partijen en de raad.

4. Aanleg glasvezel

In verband met de aanleg van glasvezel in de gemeente wordt de gemeente extern bijgestaan door een landelijke organisatie.

5. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

6. Ondersteuning energielasten

In oktober 2022 heeft de raad de bestemmingsreserve Ondersteuning energielasten ingesteld voor het verlichten van acute financiële nood en het verlagen van het structureel energieverbruik bij de doelgroepen, die hier het meeste last heeft van de stijgende energieprijzen. Deze lokale maatregelen waren ingevoerd voordat er duidelijkheid was over de landelijke maatregelen. Uiteindelijk blijkt dat de landelijke maatregelen voldoende zijn om de eerste nadelige effecten van gestegen energieprijzen te compenseren, waardoor er minder aanvragen zijn binnengekomen bij de gemeenten.

Programma 4. Onderwijs

Omschrijving

De bekostiging van onderwijs gaat via het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap direct naar de schoolbesturen. De gemeente is verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs, leerlingenvervoer en de uitvoering van de Leerplichtwet. Ook heeft de gemeente een rol in het terugdringen van onderwijsachterstanden, onder andere door de bekostiging van nieuwkomersgroepen en voor- en vroegschoolse educatie. Volwasseneneducatie valt ook onder dit programma.

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente geeft samen met de schoolbesturen uitvoering aan de Integrale Huisvestingsplannen voor het primair en voortgezet onderwijs. Bij nieuwbouw is, in het kader van duurzaamheid en leefbaarheid, de norm voor Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG normen) inmiddels in het bouwbesluit opgenomen. Ook wordt zoveel mogelijk invulling gegeven aan groen/blauwe schoolpleinen (groen= leefomgeving en blauw is adaptatie van regenwater). Speciale aandacht is er voor binnenklimaat en ventilatie van de schoolgebouwen.

Samen met de schoolbesturen stelt de gemeente een integraal huisvestingsplan (IHP) voor de jaren 2024-2028 op waarin renovatie- en nieuwbouwplannen van schoolgebouwen voor primair en voortgezet onderwijs voor vier jaar zijn vastgelegd. Hierbij is aandacht in de plannen voor een deugdelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

Stand van zaken:

Terwijl het nieuwe IHP wordt opgesteld gaat de gemeente verder met lopende projecten vanuit de huidige IHP's zoals De Vijverhof, het Sint-Maartenscollege en de Maria Bernadette. Belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van het IHP is de beschikbaarheid van tijdelijke onderwijshuisvesting. De raad heeft op 4 juli 2023 het ruimtelijk kader vastgesteld voor het Sint-Maartenscollege. Het schoolbestuur kan nu selecties opstarten voor een extern projectmanager en vervolgens een ontwerpteam.

Voor de Maria Bernadette wordt een ruimtelijk kader opgesteld met randvoorwaarden voor de nieuwbouw van het kindcentrum. Het programma voor de nieuwbouw is echter nog niet definitief vastgesteld. Naar verwachting wordt vanaf het derde kwartaal van 2023 de buurt geïnformeerd en geraadpleegd met betrekking tot de plannen voor de nieuwbouw.

Het definitief ontwerp en het bijbehorende investeringskrediet voor de Vijverhof wordt in november 2023 ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Er is gestart met het opstellen van een nieuw IHP voor zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs. Door de IHP's te bundelen wordt de samenwerking tussen primair en voortgezet onderwijs bevorderd. Belangrijke thema's in het nieuwe IHP zijn kwaliteit, functionaliteit, bereikbaarheid en duurzaamheid van onderwijshuisvesting.

Acties 2023	Status
Uitvoeren huidig integraal huisvestingsplan (IHP).	
Voortvloeiend uit het IHP Raadsvoorstel massastudie Maartenscollege en Maria Bernadette en bijhorend budget.	
IHP voor de jaren 2024-2028 opstellen.	

Toelichting afwijkingen acties:

Uitvoeren huidige IHP's:

De complexiteit van onderwijshuisvestingsprojecten zorgt ervoor dat deze vertraging hebben opgelopen ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Deze vertraging is per project verschillend. Van diverse locatiespecifieke factoren, onduidelijkheid over het te realiseren (ruimtelijk) programma tot de beperkte beschikbaarheid van tijdelijke onderwijshuisvesting.

Opstellen nieuw IHP 2024-2040:

Het proces om te komen tot een gezamenlijk IHP voor zowel primair als voortgezet onderwijs loopt door over de jaarwisseling. Er wordt een zorgvuldig proces doorlopen waarin aangehaakt wordt op de Lokaal Educatieve Agenda. Met alle betrokken partijen (intern en extern) worden de ambities en doelstellingen scherp gesteld om te komen tot een goede basis voor de uitvoering van het IHP.

Vooruitblik:

Het raadsvoorstel voor het vaststellen van een ruimtelijk kader voor de Maria Bernadette zal naar verwachting in het vierde kwartaal van 2023 aan de raad worden aangeboden.

Er wordt gezocht naar tijdelijke onderwijshuisvesting voor het primair onderwijs voor de komende 10 tot 12 jaar. In februari 2024 wordt het IHP 2024-2028 gepresenteerd aan de raad.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat gaan we daarvoor doen?

De inzet op passend onderwijs, leerplicht, laaggeletterdheid, platform Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt en peuteropvang wordt gecontinueerd of geïntensiveerd. De deelname aan voorschoolse educatie (VE) wordt gemonitord. Vanaf 2023 wordt deelgenomen aan een VE-

monitoringssysteem om doelgroeppeuters nog beter te monitoren. Tevens wordt ingezet op het terugdringen van voortijdig schoolverlaten, onder andere door het verstevigen van de preventieve aanpak. Een visie op leerplicht-RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) wordt hiertoe opgesteld.

Ook in 2023 worden in samenwerking met scholen, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere lokale partijen maatregelen ingezet in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs ter bestrijding van (leer)achterstanden als gevolg van de coronacrisis en in het kader van de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda. Voor de periode 2023-2027 wordt in samenwerking met partners en de gemeenteraad een nieuwe Lokale Educatieve Agenda opgesteld.

Het blijkt dat mensen die laaggeletterd zijn vaker een lager inkomen hebben, werkloosheid zijn, schulden of gezondheidsproblemen hebben. Ook kan het gebruik van computer of smartphone voor hen lastig zijn. Door de inzet van volwasseneneducatie willen we ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen.

Stand van zaken:

Het VE-monitoringssysteem wordt in het najaar van 2023 ingevoerd. Voor de aanpak van het terugdringen van voortijdig schoolverlaten wordt een Uitvoeringskader leerplicht/RMC opgesteld. De lokale Educatieve Agenda wordt in samenspraak met partners en gemeenteraad ontwikkeld en opgesteld.

Acties 2023	Status
Opstellen Lokale Educatieve Agenda 2023-2027	
Deelnemen aan VE-monitorsysteem om doelgroeppeuters beter te monitoren	
Implementeren visie leerplicht-RMC	
Herijken Onderwijsvisie 2014	
Scholen uitnodigen bij de gemeenteraad om te leren over democratie en besluitvorming.	

Toelichting afwijkingen acties:

De herijking van de Onderwijsvisie is een onderdeel van de Lokale Educatieve Agenda. Het ontwikkelingstraject voor beide onderdelen is gestart.

Om de kwesties rond de privacy goed te regelen kost de invoering van de VE-monitor meer tijd dan gepland.

Vooruitblik:

Zowel de Lokaal Educatieve Agenda als de vaststelling van de herijkte onderwijsvisie staan gepland voor het eerste kwartaal van 2024.

Over het Uitvoeringskader leerplicht en RMC wordt nog in 2023 een besluit genomen en de implementatie gestart.

Financiële mutaties

Onderwerpen Onderwijs	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Mee- en tegenvallers			
1. Meicirculaire 2023	0	100	-100
2. Regionale Meld- en Coördinatie taken	-16	-16	0

3.	Kapitaallasten	0	113	-113
4.	Jaarprogramma onderwijshuisvesting	0	25	-25
	Budgettair neutraal			
5.	Duurzaamheid en energietransitie	0	-6	6
6.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	22	-22
Totaal Onderwijs		-16	238	-254

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Meicirculaire 2023

De effecten van de meicirculaire, waarover de raad via de budgetbrief (ibabsnummer 3409) is geïnformeerd, zijn verwerkt.

2. Regionale Meld- en Coördinatietaken

De gemeente ontvangt via de centrumgemeente een uitkering voor de uitvoering van Regionale Meld- en Coördinatietaken (RMC). De begroting hiervoor wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de nieuwe beschikking vanuit het Rijk

3. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

4. Jaarprogramma onderwijshuisvesting

Door een aantal onderzoeken en het compenseren van tijdelijke huisvesting is het budget voor 2023 niet toereikend.

5. Duurzaamheid en energietransitie

Op basis van het bestedingsplan met iBabsnummer 3095, door de raad goedgekeurd op 30 mei 2023, is de begroting 2023 geactualiseerd.

6. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving

De gemeente heeft verschillende wettelijke taken die verband houden met cultuur. Het gaat om het aanbieden van een bibliotheekfunctie, zorgdragen voor een toereikend lokaal media aanbod en het beschermen en toegankelijk maken van cultureel erfgoed (archeologisch en cultuurhistorisch). De gemeente heeft tevens de wettelijke taak om speelvoorzieningen in de openbare ruimte te inspecteren en veilig te houden en een zorgplicht ten aanzien van het bomenbestand in de openbare ruimte. Op het gebied van sport en bewegen heeft de gemeente een rol bij het aanbieden van preventieprogramma's in samenwerking met sportverenigingen en beweegpartners. Daarnaast beheert, onderhoudt en exploiteert de gemeente de sportaccommodaties, zodat die van goede kwaliteit en gebruiksklaar zijn.

5.1 Sportbeleid en activering

Wat gaan we daarvoor doen?

Het beleid van de gemeente en haar partners vloeit voort uit de landelijke Regeling sportakkoord en leefstijlinterventies en staat verwoord in het Lokaal Sportakkoord. In 2023 gaan we in gesprek met sport en beweegaanbieders en zetten we de huidige aanpak Lokaal sportakkoord door. Om aansprekend te zijn voor de jeugd gaan we coaches en lokale helden als rolmodellen gericht inzetten op wijkniveau en via andere aanbieders meer zichtbaar maken in campagnes. De wijkgerichte aanpak van de combinatiefunctionarissen continueren we en maken we zichtbaarder.

Stand van zaken:

Het lokaal sportakkoord is opnieuw vormgegeven samen met alle betrokken partijen: Sportclubs, welzijnspartijen, sportondernemers en eerstelijns zorg. Het tweede half jaar wordt het hernieuwde sportakkoord verspreid en wordt er uitvoering aan gegeven door onder andere de kopgroep sport en bewegen. De combinatiefunctionarissen worden zichtbaarder in de wijk bij bijvoorbeeld de brede school, maar ook in de nationale sportweek (september) met pleinsport, bij de QR-fit routes of de Nationale Diabetes Challenge. In het tweede half jaar wordt er invulling gegeven aan de rolmodellen in de wijk ter bevordering van sport en cultuur.

Acties 2023	Status
In 2023 gaan we in gesprek met sport en beweegaanbieders en zetten we de huidige aanpak Lokaal sportakkoord door	
Om aansprekend te zijn voor de jeugd gaan we coaches en lokale helden als rolmodellen gericht inzetten op wijkniveau en via andere aanbieders meer zichtbaar maken in campagnes	
De wijkgerichte aanpak van de combinatiefunctionarissen continueren we en maken we zichtbaarder	

5.2 Sportaccommodaties

Wat gaan we daarvoor doen?

We houden de sportaccommodaties op een hoog niveau. Het onderhoud van de sportaccommodaties is gebaseerd op het geldende Beheerplan buitensportvoorzieningen en het Meerjarenonderhoudsplan (gebouwen).

Stand van zaken:

De omgevingsvergunning voor het rugbyveld is verleend. Na verwachting wordt het rugbyveld in september of oktober opgeleverd. Na oplevering verhuist de Voorburgse Rugbyclub naar de nieuwe locatie. Verder zijn de eerste aangetaste bomen al gekapt en wordt de herplanting gefaseerd uitgevoerd.

Acties 2023	Status
De Voorburgse Rugbyclub verhuist in 2023 naar de nieuwe locatie.	
Op basis van de uitgevoerde analyse vellen van 341 aangetaste bomen op en rondom het sportpark Westvliet. Bij het herplanten worden meerdere soorten bomen terug geplant, zodat het bomenbestand meer divers, duurzamer en meer natuurwaarde krijgt.	

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie & cultuurparticipatie

Wat gaan we daarvoor doen?

Cultuur is een belangrijke basis van onze samenleving en we zijn dan ook trots op het aanbod binnen onze gemeente. Wel heeft de culturele sector het zwaar gehad tijdens de COVID periode en ook nu zijn de gevolgen hiervan nog zichtbaar. De basis is stevig, maar er is meer uit te halen voor ons allemaal. We willen in 2023 de sluimerende ambities kracht bij zetten door met de partners en de inwoners gezamenlijk naar de toekomst te kijken door middel van een nieuwe, breed gedragen, cultuurvisie. Een visie die naar de toekomst kijkt met respect voor het verleden. Met een belangrijke rol voor de musea, de theaters, de bibliotheek, media en verenigingen, maar ook de kunst- en cultuurevenementen. We kunnen als gemeente écht onderscheidend zijn op het gebied van kunst en cultuur, als we deze uitdaging samen aan gaan. Binnen deze visie zal Cultuur & Co een belangrijke rol houden als adviserend en verbindend netwerk en onderkennen we onder meer het belang van muziekonderwijs in de klas.

We maken onze rijke historie in de musea en buiten, virtueel ondersteund, nog meer zichtbaar.

Stand van zaken:

Er is een start gemaakt met het participatietraject van de cultuurvisie. De raad wordt binnenkort betrokken om input te leveren. De behoefte aan ondersteuning bij muziekonderwijs wordt onderzocht in de ambitie voor meer muziek in de klas uit het coalitieakkoord en de resultaten worden meegenomen in de cultuurvisie. Voorbereidingen hiervoor zijn gestart. Ook voor het zichtbaarder maken van de rijke historie van Leidschendam ligt een plan van aanpak.

Acties 2023	Status
Onderzoek doen naar de behoefte bij de scholen aan (ondersteuning bij) muziekonderwijs. De resultaten worden met een voorstel voor gelegd aan de raad.	
Opstellen van een cultuurvisie.	

Toelichting afwijkingen acties:

De cultuurvisie wordt in het eerste kwartaal van 2024 voorgelegd aan de raad.

5.4 Musea

Wat gaan we daarvoor doen?

Om kunst en cultuur goed in de gemeente te positioneren, werken verschillende culturele partijen nauw samen. Sinds 2022 hebben we één Huygens museum verdeeld over twee locaties. Het college stuurt aan op een duidelijke keuze rondom het vraagstuk over de huisvesting en financiering van museum Swaensteyn.

Stand van zaken:

In de kadernota is er budget beschikbaar gesteld voor de meerjarenexploitatie van beide musea. Het afgelopen half jaar is er intensief overleg geweest tussen de musea en de gemeente en zijn er afspraken gemaakt over de meerjarenvisie. Nadat er overeenstemming is over het door de musea op te stellen visie document, wordt er gezamenlijk gewerkt aan de meerjarenexploitatieovereenkomst voor de komende 5 jaar. Deze overeenkomst wordt in 2023 afgerond en gaat in 2024 in.

Acties 2023	Status
Er wordt aangestuurd op een duidelijke keuze over de toekomst van museum Swaensteyn.	

Vooruitblik:

Het gezamenlijk opstellen van de meerjarenexploitatieovereenkomst van de musea.

5.5 Cultureel erfgoed

Wat gaan we daarvoor doen?

Leidschendam-Voorburg beschikt over een rijke historie. Om cultureel erfgoed onder de aandacht van het publiek te brengen, ondersteunen wij het Erfgoedpodium. Hierdoor is het mogelijk voor de erfgoedpartners het hele jaar door diverse laagdrempelige projecten te organiseren rond de iconen (zoals de Romeinen, de Vliet en buitenplaatsen) en de Open Monumentendag. Tevens zoeken we de samenwerking op met bijvoorbeeld recreatie en toerisme om het publiek in aanraking te laten komen met erfgoed. Wij zorg daarnaast dat het erfgoedbeleid ingepast wordt in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Wij gaan onderzoeken hoe we onze rijke historie meer kunnen uitdragen, zoals in de musea, buiten, mogelijk virtueel ondersteund en zo ons erfgoed zichtbaar te maken op een laagdrempelige manier. Hierbij zullen we ons in eerste instantie richten op onze iconen, zoals ons Unesco Werelderfgoed, maar ook verborgen schatten zijn hierbij van belang.

Stand van zaken:

Om het Unesco Werelderfgoed zichtbaarder te maken wordt een reizende tentoonstelling Romeinen gemaakt. Vanaf 2024 gaat de tentoonstelling van start. De tentoonstelling is telkens een periode op een locatie te bezichtigen en zal een rondreis maken door onze gemeente. Hierdoor is het voor een breed publiek op een laagdrempelige manier te bewonderen.

5.6 Media

Wat gaan we daarvoor doen?

Vanaf 2023 krijgt de bibliotheek een vaste basissubsidie voor de wettelijke taken die zij uitvoert. Daartoe zijn er resultaatafspraken gemaakt waarbij ook de uitkomsten van het participatietraject tbv de bibliotheek van de toekomst een plek hebben. Hierbij gaat het om bezoekersaantallen en leden aantallen, samenwerking in de wijken en een duidelijk zichtbare maatschappelijke rol. De implementatie van het raadsbesluit over de bibliotheek van de toekomst gaat in 2023 door; dit betekent de verbouwing, herinrichting en verhuizing op het Fluitpolderplein en het verder vormgeven van het Huis van Verhalen (samenwerking bibliotheek en theater) in Voorburg. Midvliet is in 2022 opnieuw de lokale omroep van Leidschendam-Voorburg geworden. In 2023 monitoren wij de gemaakte resultaatafspraken.

Stand van zaken:

In het eerste kwartaal is er een schetsontwerp van de nieuwe inrichting en verbouwing van de bibliotheek op het Fluitpolderplein gemaakt. Dit schetsontwerp is in het tweede kwartaal voorgelegd aan de klankbordgroep, die een check heeft gedaan ten opzichte van de participatie uitkomsten. De Klankbordgroep heeft enthousiast gereageerd op dit ontwerp. In het derde kwartaal wordt een Definitief Ontwerp (DO) gemaakt en een bouwteam samengesteld. De verbouwing en verhuizing aan het Fluitpolderplein vindt in de loop van 2024 plaats. Het verdere onderzoek naar het Huis van Verhalen (samenwerking bibliotheek en theater) loopt op schema en valt onder de herontwikkeling van de Julianabaan. Begin van het vierde kwartaal van 2023 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang resultaatafspraken met Midvliet.

Acties 2023	Status
Nieuwe langjarige subsidiearrangement met bibliotheek.	
Start maatregelen locatie Fluitpolderplein voor de bibliotheek.	
Rapportage aan de raad over voortgang resultaatafspraken Midvliet.	

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente zet met het onderhouden en beheren van de openbare ruimte en infrastructuur in op het behoud van het groene karakter, het vergroten van de variatie en beleving van groen in de wijken en de verbindingen tussen het stedelijk en buitengebied. Uitgangspunten hiervoor zijn om de openbare ruimte bestendig te maken voor de extreme weersomstandigheden en het versterken van de biodiversiteit. Daarnaast het ontwikkelen en investeren in een groen netwerk van parken, buitenruimten, bermen en water voor een gezond en aantrekkelijke leefomgeving voor de inwoners. Initiatieven van bewoners die hun buurt groener en robuuster willen maken worden zoveel mogelijk gefaciliteerd.

In het nog vast te stellen beheerplan kunstwerken en oevers 2023-2026 wordt het vergroten van de biodiversiteit nader uitgewerkt door bestaande lage beschoeiingen te laten vervallen tot natuurvriendelijke oevers, die ook veilig zijn voor spelende kinderen. De financiële consequenties worden opgenomen in het genoemde beheerplan.

Stand van zaken:

Er wordt aan het groenactieplan gewerkt en deze wordt eind 2023 vastgesteld. De vergroeningsscan is uitgevoerd en er is een aantal projecten geselecteerd voor vergroening en herstel biodiversiteit. In het najaar wordt gestart met de werkvoorbereiding, waarna de realisatie volgt. Verder wordt voor het groenbeheer jaarlijks een wijkgroenbeheerplan opgesteld. Op dit moment wordt er gewerkt aan het wijkgroenbeheerplan voor Veursehout, De Zijde en Duivenvoorde.

Acties 2023	Status
Start met het opstellen van een GroenActiePlan om de gemeente verder te vergroenen en klimaatbestendiger te maken.	

Financiële mutaties

Onderwerpen Sport, cultuur en recreatie	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Mee- en tegenvallers			
1. Meicirculaire 2023	6	0	6
2. Kapitaallasten	0	11	-11
3. Snippergroen	25	40	-15
4. Huurinkomsten accommodaties sport, cultuur en recreatie	168	0	168
5. Accommodaties sport, cultuur en recreatie	0	216	-216
Doorschuiven activiteiten naar 2024			

6.	Tuinmuren Park Vreugd & Rust	0	-66	66
	Budgettair neutraal			
7.	Beheer en onderhoud openbare ruimte	0	181	-181
8.	Kostprijs dekkende huur Sportfondsen	4.922	4.922	0
9.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	292	-292
10.	Park Vreugd & Rust	230	230	0
	Bestedingsplan reserves			
11.	Herstelbeleid	0	-50	50
12.	Ondersteuning energielasten	0	-320	320
Totaal Sport, cultuur en recreatie		5.351	5.456	-105

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Meicirculaire 2023

De effecten van de meicirculaire, waarover de raad via de budgetbrief (ibabsnummer 3409) is geïnformeerd, zijn verwerkt.

2. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

3. Snippergroen

Hoewel de pilot snippergroen halverwege dit jaar is geëindigd, worden er nog aanvragen afgewikkeld en stukjes grond verkocht.

4. Huurinkomsten accommodaties sport, cultuur en recreatie

Er worden extra huurinkomsten ontvangen voor de accommodaties die betrekking hebben op sport, cultuur en recreatie door de huurindexering van 2023.

5. Accommodaties sport, cultuur en recreatie

Als gevolg van de stijgende energieprijzen zijn de kosten voor gymnastieklokalen en sporthallen toegenomen. Daarnaast nemen ook de kosten toe voor de huur van onroerende zaken in verband met een hogere huurindexering.

6. Tuinmuren Park Vreugd & Rust

De restauratiewerkzaamheden aan een drietal tuinmuren vinden niet in 2023 plaats, maar in 2024.

7. Beheer en onderhoud openbare ruimte

Er zijn hogere kosten voor het beheer en onderhoud in de openbare ruimte als gevolg van de oplevering van nieuwe ruimtelijke projecten.

8. Kostprijs dekkende huur Sportfondsen

Sportfondsen Nederland (SFN) voert in opdracht van de Gemeente Leidschendam-Voorburg de exploitatie van de sporthallen en zwembaden uit. SFN betaalt huur voor de accommodaties en ontvangt van de gemeente een vergoeding voor de exploitatie.

De Wet op de Omzetbelasting is gewijzigd waardoor de voorwaarden van de overeenkomst alleen nog mogen worden uitgevoerd als kostprijs dekkende huur in rekening wordt gebracht. Doormiddel van deze wijziging wordt dit voor de jaren 2019 tot en met 2023 met terugwerkende kracht uitgevoerd.

9. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

10. Park Vreugd & Rust

Voor verschillende aanpassingen/ verbeteringen in park Vreugd en Rust heeft de provincie bijdragen beschikbaar gesteld.

11. Herstelbeleid

Eind 2022 is er een bestedingsplan gemaakt voor de voortgang van het Herstelbeleid na 2022. Toen was nog onduidelijk of het corona virus weer erger zou worden. De cultuur sector is de afgelopen jaren keihard getroffen en had steun nodig. Nu blijkt dat er minder steun benodigd is dan vooraf verwacht.

12. Ondersteuning energielasten

In oktober 2022 heeft de raad de bestemmingsreserve Ondersteuning energielasten ingesteld voor het verlichten van acute financiële nood en het verlagen van het structureel energieverbruik bij de doelgroepen, die hier het meeste last heeft van de stijgende energieprijzen. Deze lokale maatregelen waren ingevoerd voordat er duidelijkheid was over de landelijke maatregelen. Uiteindelijk blijkt dat de landelijke maatregelen voldoende zijn om de eerste nadelige effecten van gestegen energieprijzen te compenseren, waardoor er minder aanvragen zijn binnengekomen bij de gemeenten.

Programma 6. Sociaal domein

Omschrijving

De gemeente is in het Sociaal Domein verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdzorg. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de Inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk. Sinds 2022 heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wet Inburgering .

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen mantelzorgers. Hierbij onderhouden welzijnsorganisaties contact met mantelzorgers om overbelasting te voorkomen. We brengen de behoeften van senioren in kaart door met hen in gesprek te gaan.

Om onze waardering voor de inzet van vrijwilligers te uiten, nemen we het initiatief voor een jaarlijks event voor vrijwilligers en mantelzorgers. Dit wordt allemaal meegenomen in de ontwikkeling van het brede Wmo beleid.

We zetten in op het vergroten van de sociale cohesie en inclusie. Iedereen is overal welkom, meer inwoners doen mee en we werken aan het vergroten van respect voor elkaar, o.a. door voorlichting op scholen over lhbtqi+ onderwerpen en het actief ondersteunen van Gender and Sexuality Alliance (GSA) op scholen en de Roze plus soos voor ouderen.

Bij inburgering zetten we in op alle facetten van de Nederlandse samenleving zoals gelijkwaardigheid van alle mensen, vrijheid van godsdienst, gelijke rechten en kans en die het onderwijs meebrengt voor je carrière. Dat doen we tijdens het participatieverklaringstraject en groepsgewijze trainingen over de arbeidsmarkt (module arbeidsmarktparticipatie). We vragen verenigingen wat er voor nodig is om nieuwkomers actief te betrekken bij het vrijwilligersleven. Voor een beter zich op resultaat ontwikkelen we een monitor inburgering.

Bij het ontwikkelen van beleid werken we actief samen met de Adviesraad Sociaal Domein.

Nagenoeg alle inzet op dit taakveld vindt plaats door maatschappelijke partners die deelnemen aan één of meer van de subsidietafels. De tafels zijn thematisch georganiseerd. Partners hebben per thema gezamenlijk een uitvoeringsplan opgesteld dat antwoord geeft op de initiatievraag waarin de doelen van de gemeente zijn verwoord. In 2023 evalueren we het model van subsidietafels. Daarnaast zetten we in op:

- Vanuit de regierol begeleiden van het inburgeringsproces.
- Versterken van antidiscriminatie door afhandeling van meldingen, bewustwording en positieve houding creëren voor 'het anders zijn van anderen'.
- Het verstevigen van de lokale coalitie eenzaamheid.
- Ondersteunen mantelzorg middels netwerk mantelzorg en organiseren van 'dag van de mantelzorg'
- Bevordering van dagstructuur en sociaal contact door op laagdrempelige wijze voorzieningen toegankelijk te maken vanuit de subsidietafel Zelfredzame Inwoners.
- De welzijnsorganisaties zodat zij kunnen zorgen voor heldere informatieverschaffing aan inwoners over (subsidie)regelingen of bij het maken van meldingen van maatwerkvoorzieningen.
- Het versterkingsprogramma Sterk voor Noord. De wijken Heuvel/Amstel en Prinsenhof worden extra ondersteund vanuit drie opgaven: Jeugd en Onderwijs, Financiële zelfredzaamheid en Fijn en veilig wonen.
-

Stand van zaken:

Alle geplande acties lopen volgens planning voor 2023, bijvoorbeeld:

- De waardering van mantelzorgers wordt in 2023 tastbaar ingevuld
- De evaluatie van de subsidietafels is in de afrondende fase
- De Adviesraad Sociaal Domein en de Adviesraad Stompwijk zijn betrokken bij de ontwikkeling van het Wmo beleid
- Er worden gastlessen gegeven door de antidiscriminatievoorziening. Daarnaast zetten zij zich in om zichtbaar te zijn voor inwoners
- Sterk voor Noord heeft vier uitvoeringsplannen die volgens plan worden uitgevoerd.

Daarnaast worden ook in 2023 Oekraïense ontheemden opgevangen binnen de gemeentelijke opvang. Vanuit het Rijk is de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne van kracht, waarmee de gemeente gecompenseerd wordt met een normbedrag per opvangplek per dag. Vanuit deze compensatie wordt onder andere de personele kosten op locatie, kosten van de ambtelijke organisatie, beveiliging, schoonmaak en huur van het pand bekostigd.

Acties 2023	Status
Opleveren evaluatie en voorstellen doorontwikkeling subsidietafels	
Organiseren van bijeenkomsten met ouderen	
Uitvoeren van de uitvoeringsplannen 2022-2025 Sterk voor Noord	
Participatiestrategie implementeren en uitvoeren waardoor burgerparticipatie aanvullend op de uitvoeringsplannen vergroot wordt.	

Vooruitblik:

Er zijn nieuwe rijksmiddelen beschikbaar gekomen voor regenbooggemeenten in februari 2023. Het meerjarenplan LHBTI+ is in april 2023 vastgesteld voor de komende 4 jaar, 2023-2026. Er wordt daarbij vooral ingezet op het versterken van de basis, het vergroten van de zichtbaarheid en het verbreden van kennis. We richten ons hierbij vooral op ouderen en jongeren.

Er komt een twee jarig experimenteerprogramma met verschillende vormen van burgerparticipatie waaronder een participatiestrategie voor het programma Sterk voor Noord. Verder zal het kindervragenuur in 2023 plaatsvinden. Om te komen tot een geschikte vorm van jongerenparticipatie vindt er in 2023 nog een bijeenkomst van "Jong in LV" plaats.

6.2 Wijkteams

Wat gaan we daarvoor doen?

We willen bewoners zoveel mogelijk eigen regie geven over hun leven door niet voor hen maar met hen te zoeken naar de beste hulp en ondersteuning die nodig is. Hierbij ondersteunen de volgende teams:

- Teams binnen het sociaal domein (werk, inkomen, jeugd en zorg) werken integraal samen in MDT's om mensen toe te leiden naar meest passende zorg en ondersteuning.
- Het Sociaal Servicepunt en de cliëntenondersteuning van MEE, Kwadraad en Woej leveren algemene informatie, advies of ondersteuning.
- De POH jeugd teneinde de functie door te laten ontwikkelen en de toegang bij huisartsen te verstevigen.

Hierbij onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn om van meer maatwerkvoorzieningen een voorliggende voorziening te maken om de laagdrempeligheid te vergroten.

Stand van zaken:

Momenteel wordt er uitvoering gegeven aan het beleidsplan schuldhulpverlening. Hierbij is vroegsignalering per 2023 uitgebreid. Hierdoor kan aan meer mensen met betalingsachterstanden proactief ondersteuning geboden worden. Ook wordt preventief budgetbeheer geïmplementeerd, waardoor inwoners kunnen worden ondersteund nog voordat er sprake is van schulden. In het najaar zal een monitor schuldhulpverlening naar de raad worden gestuurd.

Daarnaast wordt aan inwoners die gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire ondersteuning geboden op de vijf leefgebieden. In 2023 wordt ook aan meerderjarige kinderen, waarvan de ouders gedupeerd zijn ondersteuning geboden op deze vijf leefgebieden. In 2023 volgt tevens ondersteuning voor ex-partners van gedupeerde ouders en gedupeerden die naar het buitenland zijn verhuisd vanwege de toeslagenaffaire.

Acties 2023	Status
Uitvoering en monitoring van het beleidsplan schuldhulpverlening, inclusief de aanpak op preventie van betaalproblemen en schulden.	
Ondersteuning van de gedupeerden van de toeslagenaffaire.	
Uitbreiden uitvoering vroegsignalering van schulden, waardoor meer mensen met betalingsachterstanden proactief ondersteuning aangeboden krijgen.	
Het zorgen voor duidelijke informatie over mogelijke hulp en zoeken samen met inwoners naar de beste oplossing.	

Vroegsignalering van schulden. Vroeg Eropaf, waarbij energieleveranciers, drinkwaterbedrijven, woningverhuurders en zorgverzekeraars signalen van betalingsachterstanden aanleveren. De gemeente volgt deze signalen op door hulp aan te bieden.



Vooruitlopend op de invoering Wet Aanpak Multiproblematiek Sociaal domein (WAMS) en de kaders vanuit het aangescherpte kompas pakken we meer regie bij gestapelde problematiek.



Toelichting afwijkingen acties:

Per 1 januari is de “pilot Regie Jeugd” gestart binnen het domein Jeugd. Regie wordt daar gepakt bij gezinnen waar de veiligheid van kinderen in het geding is. Om ook (jeugd)domein overstijgend de regie te kunnen pakken (daarbij vooruitlopend op de WAMS) moeten er nog verdere stappen genomen worden in het realiseren van werkprocessen, waarin de noodzakelijke waarborgen voor gegevensverwerking zijn opgenomen. Ook moeten consultants verder getraind worden en Data Protection Impact Assessments (DPIA) worden opgesteld. Deze acties worden nu opgepakt, maar vergen extra inzet naast het reguliere werk.

Vooruitblik:

In het najaar van 2023 start een projectteam voor de implementatie van de WAMS sociaal domein breed.

6.3 Inkomensregelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

We vergroten de financiële zelfredzaamheid van inwoners door onder andere de inzet van miniregelingen en het rechtmatig verstrekken van uitkeringen teneinde de armoedeval te voorkomen. Hierbij passen we maatwerk toe waar nodig. We monitoren de gevolgen van de coronacrisis, de gevolgen van de inflatie en de stijging van de energieprijzen inclusief landelijke maatregelen. Via het project welzijnsgesprek voeren we een persoonlijk gesprek met alle inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen. De menselijke maat en de persoonlijke situatie van de inwoner staan centraal waarbij we kijken naar hun rechten, plichten en behoeften.

Werken moet lonen. We zien dat Leidschendam-Voorburg in vergelijking met de buurgemeenten veel regelingen in de bijzondere bijstand kent. Het mag niet zo zijn dat de overgang van uitkering naar een betaalde baan een negatief effect heeft op je portemonnee of dat het een negatieve stimulans geeft om te werken. We kijken kritisch naar alle bijzondere bijstandsregelingen dan wel de hoogte of het bereik ervan.

Stand van zaken:

De evaluatie van het huidige beleid en de ontwikkeling van het nieuwe miniregelingenbeleid is gestart.

In 2022 heeft het Rijk het macrobudget voor de gebundelde uitkering (BUIG) naar beneden bijgesteld. Sinds dat moment heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg een negatief verschil tussen de verstrekte uitkeringen en de ontvangst van het Rijk. Het Rijk houdt namelijk rekening met een lager aantal uitkeringsgerechtigden dan die de gemeente Leidschendam-Voorburg in werkelijkheid heeft. In raadsbrief 3330 is de gemeenteraad geïnformeerd over de aanpak van het BUIG tekort.

In de zomer hebben de eerste welzijnsgesprekken plaatsgevonden. Nadat 10% van de inwoners met een bijstandsuitkering is gesproken vindt een eerste tussenevaluatie plaats, waarin onder andere gekeken wordt naar de financiële consequenties van de gesprekken. Na afronding van de gesprekken wordt de definitieve evaluatie opgemaakt. Omdat de pilot later is gestart, wordt een deel van het budget uit 2023 overgeheveld naar 2024.

Acties 2023	Status
Uitvoeren project welzijns gesprek (alle inwoners met een bijstandsuitkering).	
Evalueren huidig minimabeleid inclusief analyse van de huidige regelingen en het effect ervan.	
Opstellen nieuw minimabeleid.	

Toelichting afwijkingen acties:

Omdat het project welzijns gesprek later gestart is dan gepland, zijn mogelijk niet alle gesprekken al in 2024 afgerond. Voor 2023 is een taakstellende besparing van €250.000 opgenomen in de begroting. Het is nog te vroeg om aan te geven of deze wordt gehaald. Dit kan mogelijk leiden tot een verschil bij de jaarrekening 2023.

Vooruitblik:

De verwachting is dat het nieuwe minimabeleid in de zomer van 2024 voorgelegd wordt aan de raad.

6.4 Begeleide participatie

Wat gaan we daarvoor doen?

We hebben aandacht voor mensen die in een sociale werkplaats of via beschut werk meedoen. Daarvoor werken we intensief samen met het werkbedrijf De Binnenbaan.

- Investeren in het realiseren en uitbreiden van beschutte werkplekken, waar mogelijk bij reguliere werkgevers. De ambitie is om in 2024 de landelijke taakstelling te halen.
- Het nieuwe re-integratie en participatiebeleid leidt tot een instrumentenmix die we inzetten op basis van een analyse. Dit naar aanleiding van een tegenvallend BUIG-budget dat we van het Rijk krijgen op basis van objectieve criteria waaruit blijkt dat onze gemeente op diverse indicatoren slechter scoort dan zou kunnen worden verwacht.

Stand van zaken:

In het door het college op 4 juli 2023 vastgestelde beleidsplan Re-integratie en Participatie staat de instrumentenmix genoemd die ook voor deze doelgroep van toepassing is.

Op dit moment worden er ook afspraken gemaakt met de Binnenbaan om deze groep verder te begeleiden. Ook binnen de arbeidsmarktregio worden gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt om mede deze groep te blijven begeleiden richting werk.

Acties 2023	Status
Voor inwoners die onder de banenafpraak vallen worden binnen de arbeidsmarktregio afspraken gemaakt met UWV, het leerwerkloket en onderwijspartners om zoveel mogelijk (beschutte) werkplekken te realiseren.	

6.5 Arbeidsparticipatie

Wat gaan we daarvoor doen?

Wie in een situatie terecht komt waarbij extra ondersteuning nodig is, kan daarvoor rekenen op de gemeente. Daar staat tegenover dat we wel verwachten dat je een betaalde baan zoekt, of dat je op een andere manier blijft inzetten voor de samenleving. Dit geldt ook voor mensen in de bijstand, die hierbij op persoonlijke begeleiding kunnen rekenen. Met oog voor ieder individueel persoon willen we

iedereen het perspectief bieden om – naar vermogen – echt mee te kunnen doen aan onze samenleving. We houden regelmatig contact met alle mensen die een bijstandsuitkering ontvangen en verwachten dat inwoners die gebruik maken van gemeentelijke regelingen zich maximaal inspinnen om zelfstandig mee te doen in de samenleving.

Stand van zaken:

Het beleidsplan Re-integratie en Participatie is op 4 juli 2023 door het college vastgesteld. De gemeente ondersteunt inwoners om zoveel mogelijk op eigen benen te staan en helpt inwoners die dit het hardst nodig hebben. Hiermee wordt toegewerkt naar meer zelfredzaamheid en autonomie voor onze inwoners.

Het nieuwe re-integratie en participatiebeleid is gericht op drie pijlers:

1. Beperking van (her)instroom in de uitkering
2. Duurzame uitstroom van de re-integratiegroep richting werk of studie
3. Doorstroom van de participatiegroep

Om deze pijlers te realiseren worden verschillende instrumenten ingezet. Denk daarbij aan (om)scholingstrajecten, proefplaatsingen en loonkostensubsidies. Ook wordt ingezet op nauwe samenwerking met werkgevers binnen de gemeente. Verder staat de gemeente open om te leren van innovatieve ideeën en projecten van andere gemeenten die van meerwaarde kunnen zijn bij het ondersteunen van inwoners richting werk of participatie en het behalen van de beleidsdoelen.

Acties 2023	Status
Inzetten op de uitstroom naar werk of participatie voor mensen met een bijstandsuitkering.	
Conform het herstelbeleid aandacht besteden aan de groep inwoners met een relatief lange afstand tot de arbeidsmarkt en jeugdwerkloosheid (inzet participatieconsulenten en leerwerkmakelaar).	
Tegen de achtergrond van een (zeer) krappe arbeidsmarkt wordt ingespeeld op de verbetering van het regionaal matchingsproces.	
Kwetsbaarheid van doelgroepen beperken en doorstroom stimuleren door om- en bijscholing, praktijkleren binnen de arbeidsmarktregio en leer-werktrajecten verder te ontwikkelen.	
Werkgevers worden beter geïnformeerd over inclusief werkgeverschap door het werkgeversservicepunt.	
Binnen de arbeidsmarktregio maken we jaarlijks binnen het uitvoeringsplan samenwerkingsafspraken.	

Vooruitblik:

Na het vaststellen van dit beleidsplan door de raad in september wordt een implementatieplan opgesteld met daarin de acties en de termijn wanneer wat opgepakt wordt. De monitoring van onze inzet en de resultaten is hierin een belangrijk aandachtspunt.

6.6 Maatwerkvoorzieningen

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente draagt zorg voor een adequate verstrekking van maatwerkvoorzieningen zodat inwoners langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en actief kunnen blijven participeren. Daarmee geeft zij

uitvoering aan haar wettelijke taken en aan het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap.

We kijken waar private initiatieven of woonconcepten zoals knarrenhofjes en familiehuizen mogelijk zijn en ondersteunen hen waar nodig in de ontwikkeling. Met senioren gaan we in gesprek wat zij nodig hebben om prettig oud te kunnen worden in onze gemeente.

Stand van zaken:

Met de inkoop Wmo Begeleiding probeert de gemeente nog beter aan te sluiten bij de behoefte van de kwetsbare inwoners, zodat zij zolang als mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. De nieuwe contracten gaan vooralsnog met ingang van 1 januari 2024 in.

Wat betreft het ondersteunen van initiatieven blijft de ambitie bestaan. Nieuwe vormen van wonen met zorg worden onderzocht en ondersteund waar mogelijk voor nieuwbouwprojecten en bestaande bouw.

In verband met het nieuwe Wmo-beleid (met als doel het kunnen blijven meedoen in de maatschappij en langer zelfstandig thuiswonen) en de uitwerking van de vastgestelde Woonzorgvisie is in gesprek gegaan met ouderen over onder andere wat zij nodig hebben om prettig oud te worden in Leidschendam-Voorburg. Initiatieven op het gebied van wonen en zorg worden op dezelfde wijze ondersteund als andere (ruimtelijke) initiatieven. Uitgangspunten hiervoor worden ook meegenomen in de nog op te stellen Omgevingsvisie.

Acties 2023	Status
Onderzoeken mogelijkheid gasthuis.	

Toelichting afwijkingen acties:

Voor het gasthuis is een locatie gevonden

Vooruitblik:

Bij initiatieven wordt deze ambitie steeds opnieuw tegen het licht gehouden.

6.71 Maatwerk dienstverlening 18+

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente ontvangt jaarlijks circa 3.000 hulpvragen voor inwoners in het kader van de Wmo. Deze vragen worden tijdig en goed opgepakt. De prestaties van aanbieders worden gemonitord en waar het nodig is, wordt er bijgestuurd.

Door het oppakken van de hulpvragen en door de samenwerking met welzijnspartijen, ondersteunt de gemeente haar inwoners in hun behoefte zo lang mogelijk thuis te wonen.

We benutten zoveel mogelijk de reeds bestaande kennis, kunde en expertise van de zorgprofessionals door samen te werken met onder andere huisartsen, welzijnsorganisaties en woonzorgcentra. Zo wordt gezorgd voor laagdrempelige hulp in de wijk.

Om stijgende Wmo-kosten te beheersen willen we een eigen bijdrage voor dagbesteding Wmo gaan vragen.

Het beleidsplan schuldhelpverlening 2021-2024 wordt uitgevoerd. De ambitie uit dit beleidsplan is dat meer inwoners (duurzaam) schuldenvrij zijn. In het licht van de coronacrisis is dit een uitdagende ambitie, aangezien landelijk een boeg golf aan financiële hulpvragen wordt verwacht. Voor de inwoners die toch in een schuldsituatie terechtkomen, regelt de gemeente curatieve schuldhelpverlening. Het

doel van het curatieve schuldhulpverleningstraject is het duurzaam oplossen van de schuldsituatie van de inwoner.

We zetten in op vroegsignalering van schuldenproblematiek. We werken volgens landelijke wetgeving vroegsignalering en zijn aangesloten bij het landelijk convenant waarbij afspraken zijn gemaakt met onder andere verzekeringsmaatschappijen, nutsbedrijven en wooncorporaties.

Stand van zaken:

Het aantal hulpvragen voor de Wmo stijgt en de complexiteit van de hulpvraag neemt toe. De termijnen voor het afhandelen van de meldingen komen onder spanning te staan met als gevolg dat de hulpvragen van de inwoners niet altijd binnen de wettelijke termijnen beantwoord kunnen worden.

Of de eigen bijdrage voor de dagbesteding van toegevoegde waarde is, wordt meegenomen in het Wmo beleid. Dit wordt nog nader onderzocht. Het Wmo beleid is momenteel in ontwikkeling evenals de versterking van de doorgaande lijn.

Vroegsignalering is uitgebreid en wordt gemonitord.

Acties 2023	Status
In 2023 continueren en breiden we de uitvoering van vroegsignalering (Vroeg Eropaf) uit en zetten we in op een verdere verbetering (meer mensen worden persoonlijk geholpen) van het project en verstevigen we de afspraken.	
Onderzoek naar de (juridische) opties voor het vragen van een eigen bijdrage voor dagbesteding Wmo in combinatie met het huidige aanbod.	
Wmo-beleid wordt ontwikkeld waarin zoveel mogelijk de verbinding tussen de voorliggende voorzieningen en maatwerkvoorzieningen versterkt wordt.	

Toelichting afwijkingen acties:

Het Wmo-beleidsplan wordt in het eerste kwartaal van 2024 voorgelegd aan de raad.

6.72 Maatwerk dienstverlening 18-

Wat gaan we daarvoor doen?

Specifiek voor kinderen geldt dat ze veilig, gezond en kansrijk op moeten kunnen groeien. Verschillen in afkomst of achtergrond mogen daarbij niet uitmaken. Dit is natuurlijk in de eerste plaats een verantwoordelijkheid voor hun ouders, maar als het nodig is kunnen ook zij rekenen op steun van de gemeente en welzijnsorganisaties. Ook het maatschappelijk middenveld kan hierbij een rol spelen.

De gemeente ontvangt jaarlijks circa 4.500 aanvragen voor jeugdhulp. Van deze 4.500 aanvragen komen er ongeveer 1.100 binnen via de eigen lokale toegang (jeugdteam) en 3.400 via externe verwijzers (huisarts, gecertificeerde instellingen, medisch specialist). Circa 2.000 jeugdigen ontvangen jaarlijks geïndiceerde jeugdhulp.

De regiovisie biedt een richting voor de komende jaren en is opgesteld door de H10 gemeenten. Het doel van de regiovisie is de transformatiebeweging naar een duurzaam en versterkt jeugdhulpstelsel kracht bij te zetten. Daarmee willen de gemeenten inzetten op een continue verbetering van de jeugdhulp en daarbij de kosten beheersbaar maken. De regiovisie beschrijft 5 ambities met als doel goede en betaalbare hulp voor de jeugdigen, voor nu en in de komende jaren. Grip op kwaliteit en kosten gaan daarbij hand in hand.

- Versterken van het gewone opvoeden en opgroeien
- Tijdig inzetten van passende hulp
- Kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op

- Duurzaam veilig opvoeden (zie hiervoor 6.82)
- Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen

We komen met een voorstel voor de mogelijkheden om de afbakening van de jeugdhulp, vooruitlopend op een wijziging van de Jeugdwet op dit punt, vorm te geven. Het verlagen van de administratieve lasten in de gehele keten heeft doorlopend aandacht bij het contracteren van jeugdhulp.

Lokaal wordt de verbinding gelegd met het Sociaal Kompas en lokaal jeugdbeleid. In 2023 wordt er een actualisatie van het lokale jeugdbeleid opgeleverd. Een onderdeel van het jeugdbeleid is het versterken van de regiefunctie door de gemeente, bij multi-problematiek en wanneer de inwoner en zijn omgeving daar niet zelf toe in staat is.

Stand van zaken:

In het najaar wordt de afbakening van de jeugdwet en het normaliseren met de raad en belanghebbenden vorm gegeven vooruitlopende op het landelijke traject in lijn met de landelijke hervormingsagenda jeugd. In 2023 hebben alle gemeenten zich geconformeerd aan de contractstandaarden jeugd waarmee de administratieve lasten worden teruggebracht. In het najaar van 2023 wordt een voorstel aan de raad voorgelegd om lokaal, laagdrempelig hulpaanbod voor jeugd te versterken ook in relatie tot de toegang conform de hervormingsagenda jeugd. In de pilot jeugd is de regiefunctie vormgegeven en wordt doorontwikkeld in lijn met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Acties 2023	Status
Het onderzoeken van mogelijkheden om de afbakening van de jeugdhulp, vooruitlopend op een wijziging van de Jeugdwet op dit punt, vorm te geven.	
De regiefunctie van de gemeente wordt verder doorontwikkeld, rekening houdend met de Wet Aanpak Multi-problematiek Sociaal domein (WAMS).	
Het versterken toegang tot jeugdhulp, door de samenwerking tussen de gemeentelijke toegang, de huisartsen en de praktijkondersteuners jeugd te verbeteren.	

Toelichting afwijkingen acties:

Voor de afbakening en het normaliseren is sprake van een afhankelijkheid van de hervormingsagenda jeugd en het wetgevingstraject van het Rijk. De hervormingsagenda is uiteindelijk medio mei 2023 gereed gekomen. Regionaal wordt in H10-verband gekeken naar wat vooruitlopend op de uitwerking van de Hervormingsagenda gedaan kan worden. Dit is een gezamenlijke opgave van gemeenten en aanbieders.

Vooruitblik:

De energie wordt gericht op wat lokaal wel haalbaar is.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2023 wordt op basis van de in 2021 vastgestelde Regiovisie 'Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang' keuzes uitgewerkt en geïmplementeerd met betrekking tot de overheveling van de verantwoordelijkheid en bijbehorend budget voor Beschermd Wonen van centrumgemeente Den Haag naar onze gemeente. Dit zodat gemeenten voorbereid zijn op hun nieuwe taken en verantwoordelijkheden per 2024.

De inloop GGZ wordt uitgevoerd via de partners aan de subsidietafel Zelfredzame Inwoners en wordt gecontinueerd volgens het uitvoeringsplan 2020. De middelen hiervoor zijn met ingang van 2022 toegevoegd aan het taakveld "Samenkracht en Burgerparticipatie".

Het lokale team zal werken aan de verdere implementatie van het kwaliteitskader '*Werken aan veiligheid*' en verdere implementatie van Beter Samenspel voor Veilig Opgroeien.

Stand van zaken:

In juni 2023 werd bekend dat de decentralisatie van Beschermd Wonen vanwege het uitstel van de behandeling van de wet woonplaatsbeginsel verplaatst is naar 1-1-2025. In het eerste tot en met derde kwartaal van 2023 is gewerkt aan de uitwerking voor het inrichting van de lokale toegang (op regionale wijze, dus op een eenduidige manier binnen de H5). Begin 2024 wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd in verband met de inbedding van beschermd wonen in het lokale Wmo-beleid en regionale financiële solidariteit.

De inloop GGZ loopt naar tevredenheid en op schema.

Acties 2023	Status
Met betrekking tot de inbedding van de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen per 1-1-2024 en de afgesproken regionale financiële solidariteit wordt in 2023 een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.	

Toelichting afwijkingen acties:

De huidige planning om in 2023 een voorstel over beschermd wonen voor te leggen aan de raad wordt niet gehaald, vanwege het nieuwe uitstel van de invoering naar 1-1-2025.

Vooruitblik:

Begin 2024 wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd in verband met de inbedding van beschermd wonen in het lokale Wmo-beleid en regionale financiële solidariteit.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Wat gaan we daarvoor doen?

Om de uitvoering van de wettelijke taken rondom het gedwongen kader te garanderen zijn er meerjarige contracten afgesloten met de Jeugdreclassering, Jeugdbescherming, Verslavingszorg, Veilig Thuis, het Crisis Interventie Team, de Jeugdbeschermingstafel en Verwijsindex en Meldsystemen.

De Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023 wordt in samenwerking met de overige deelnemende gemeenten uitgevoerd. In ambitie vier van de Regiovisie Jeugd wordt onze regiobrede opdracht voor dit taakveld omschreven.

Daarnaast is het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming verschenen en omarmd door de regio Haaglanden. Een onderdeel van het toekomstscenario is het Kwaliteitskader '*Werken aan veiligheid voor lokale teams*'. Om als lokaal team volwaardig deel te kunnen nemen aan de veiligheidsketen, is het voldoen aan dit kwaliteitskader een voorwaarde.

Een ander onderdeel van het toekomstscenario is Beter Samenspel voor Veilig Opgroeien. Met Beter Samenspel wordt de samenwerking tussen het lokale team en de gecertificeerde instellingen verbeterd, met als doel betere zorg te verlenen en zodoende escalatie te voorkomen.

In aanloop naar het toekomstscenario dragen wij zorg voor de kwaliteit van het werk van de gecertificeerde instellingen. Na een kritisch inspectierapport in 2019 is bovenregionaal ingezet op administratie- en caseloadverlichting en caseloadverlaging als onderdeel van een verbeterplan. Ondanks deze maatregelen is de situatie met betrekking tot de GI's nog steeds zorgelijk. In het vierde kwartaal van 2022 zullen enkele landelijke rapporten opgeleverd worden op basis waarvan nieuwe landelijke caseloadnormen en tarieven kunnen worden vastgesteld. Er wordt rekening mee gehouden dat het verbeterplan in afwachting van de bevindingen in deze rapporten, in 2023 wordt voorgezet.

Stand van zaken:

De huidige overeenkomsten van het CIT en het Expertise Centrum Complexe Zorg (ECZ) lopen van rechtswege per 31 december 2023 af en daarom worden deze taken dit jaar opnieuw aanbesteed. Voorschoten neemt niet meer aan deze aanbesteding deel omdat zij per bovengenoemde datum niet meer in dezelfde jeugdhulpregio zitten.

Voortvloeiend uit de Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023 en het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming is in Haaglanden een proeftuin gestart. Om als lokaal team volwaardig deel te kunnen nemen aan de veiligheidsketen, is het voldoen aan het Kwaliteitskader 'Werken aan veiligheid voor lokale teams' een voorwaarde. Beter Samenspel wordt op dit moment vervlochten in de 'routekaart naar Veiligheid', waar de verschillende aanpakken van HGKM samenkomen in het kader van het toekomstscenario. Naast Beter Samenspel wordt ook de gefaseerde ketenzorg en de methodiek 'signs of safety' hierin verwerkt.

Lokaal wordt gewerkt aan een vertaling van de regiovisie door een aantal basisvoorwaarden te verstevigen, zoals het gebruik van de Meldcode en de rol van de aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld. Er wordt voorgesorteerd op de ontwikkelingen die vanuit het Toekomstscenario naar de lokale teams komen, door onder andere de pilot regie Jeugd. Tenslotte zetten we in op het verstevigen van de samenwerkingsafspraken met Veilig Thuis.

Dit jaar zijn enkele landelijke rapporten opgeleverd op basis waarvan een nieuwe landelijke caseloadnorm is vastgesteld. Op basis van het nieuwe kwaliteitskader en de caseloadnorm zullen nieuwe tarieven worden vastgesteld. De middelen die tot nu toe beschikbaar zijn gesteld voor de caseloadverlaging zijn niet dekkend. De VNG betreft het tekort bij de financiële afwikkeling van de Hervormingsagenda.

Acties 2023	Status
In 2023 blijft Veilig Thuis langs meerdere sporen werken om aan de wettelijke termijnen te voldoen.	
Het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming wordt verder vormgegeven. Dit traject loopt over meerdere jaren.	
Het lokale team continueert de implementatie van de kwaliteitsstandaarden voortkomend uit het kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale teams'.	
Implementatie van Beter Samenspel voor Veilig Opgroeien.	
Continuering verbeterplannen Gecertificeerde instellingen.	

Toelichting afwijkingen acties:

Door krapte op de arbeidsmarkt worden de wettelijke wachttijden door Veilig Thuis nog steeds niet altijd gehaald. Veilig Thuis werkt hard aan het op orde krijgen van de wachtlijsten en beoordelen de urgentie van de hulpvraag zorgvuldig om snel te kunnen ingrijpen in situaties die daarom vragen.

Hoewel de infrastructuur voor Beter Samenspel lokaal staat en de lijnen met de GI's korter zijn geworden, laat de praktijk zien dat de GI's door capaciteitstekorten genooddaakt zijn de wettelijke taken te prioriteren. De taken in het vrijwillig kader moeten hierdoor door het lokale team uitgevoerd worden. Dit maakt dat werken volgens de werkwijze Beter Samenspel onder druk komt te staan.

Hoewel het verbeterplan zeker een bijdrage levert aan de broodnodige werkdrukverlichting voor de GI's, blijft het capaciteitsprobleem door krapte op de arbeidsmarkt een groot probleem. Hierdoor het zicht op veiligheid onder druk komt te staan.

Vooruitblik:

Het algemeen bestuur van Veilig Thuis heeft extra capaciteit ingezet om wachtlijsten weg te werken en heeft kritisch gekeken naar het handelingsprotocol en besloten de lokale teams in te zetten om waar mogelijk bepaalde casuïstiek over te nemen. Samen met Veilig Thuis onderzoeken we in welke casussen dit gewenst en gepast is. Deze afspraken worden in afstemming met het lokale team gemaakt en het is belangrijk dat de verantwoordelijkheid voor de Veiligheidsbeoordeling blijft liggen waar die hoort, namelijk bij Veilig Thuis.

Een structurele oplossing van de problematiek in de jeugdbeschermingsketen wordt verwacht door de invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hiermee worden dubbelingen in werk eruit gehaald en kan er door lokale teams meer worden gedaan aan de veiligheid binnen gezinnen, in samenwerking met een Regionaal Veiligheidsteam.

Voor de huidige problematiek is financiering van het verbeterplan (voor onder andere taakdifferentiatie om werkdruk te verlichten) tot eind 2023 verlengd. Er wordt in de regio gewerkt volgens het nieuwe handelingsperspectief van het Ministerie van J&V. Er wordt landelijk en regionaal gewerkt aan een efficiënter toeleidingsproces naar jeugdhulp voor de GI's om administratieve lasten te verlichten. Vooruitlopend op een landelijke regeling is er een voorrangregeling voor jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel geïmplementeerd in de regio. De krapte op de arbeidsmarkt en het demissionaire kabinet zijn belangrijke risico's.

Door de landelijke en regionale ambitie om het aantal kinderen in de gesloten jeugdzorg terug te brengen naar nul in 2030, werken instellingen voor gesloten jeugdzorg samen met het landsdeel (5 jeugdhulpregio's) aan duurzame continuïteitsplannen. De regio Haaglanden ontwikkelt in afstemming met de overige regio's in het landsdeel duurzame alternatieven waarbij de inhoudelijke en financiële risico's zo goed mogelijk worden beheerst.

Financiële mutaties

Onderwerpen Sociaal domein		Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
	Stelpost prijsstijgingen			
1.	Tarieven extern personeel	0	150	-150
	Mee- en tegenvallers			
2.	Meicirculaire 2023	0	707	-707
3.	Jaarplan Werk en Inkomen 2023	489	477	12

4.	Hulpmiddelen	0	300	-300
5.	Besluit bijstand voor zelfstandigen (Bbz)	0	100	-100
6.	Uitvoering Zorg	0	200	-200
7.	Beheer en exploitatie gebouwen sociaal domein	72	0	72
8.	Sociale Verzekeringsbank Persoonsgebonden budget	0	160	-160
Doorschuiven activiteiten naar 2024				
9.	Welzijns gesprek	0	-225	225
10.	Programma Sterk voor Noord	0	-30	30
Budgettair neutraal				
11.	Europees Sociaal Fonds	75	75	0
12.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	920	-920
Bestedingsplan reserves				
13.	Langer Zelfstandig Wonen	0	-950	950
14.	Herstelbeleid - Programma Sterk voor Noord	0	-85	85
Totaal Sociaal domein		636	1.799	-1.163

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Tarieven extern personeel

Door de hogere tarieven voor extern personeel zijn de bestaande budgetten niet toereikend. De opgenomen stelpost voor prijsstijgingen wordt ingezet om de gestegen prijzen op te vangen.

2. Meicirculaire 2023

De effecten van de meicirculaire, waarover de raad via de budgetbrief (ibabsnummer 3409) is geïnformeerd, zijn verwerkt.

3. Jaarplan Werk en Inkomen 2023

Het jaarplan 2023 bevat de activiteiten op het gebied van Werk en Inkomen die de gemeente Leidschendam-Voorburg mede uitvoert voor de gemeenten Wassenaar en Voorschoten. De uitvoeringskosten worden aan de gemeenten toebedeeld naar rato van de gerealiseerde instroom- en uitstroomcijfers. Op basis van de huidige prognose moeten zowel de baten als de lasten worden aangepast. Dit leidt naar verwachting tot beperkt voordeel. Bij de jaarrekening wordt een afrekening opgesteld op basis van de definitieve cijfers.

4. Hulpmiddelen

Door een inhaalslag is er een forse stijging in het aantal aanvragen voor hulpmiddelen.

5. Besluit bijstand voor zelfstandigen (Bbz)

Omdat er landelijke regelingen vervallen zoals het wegvallen of terugbetalen van coronasteun en door de huidige economische crisis, worden meer aanvragen van ondernemers (Bbz) verwacht.

6. Uitvoering Zorg

De instroom van meldingen op grond van de Wmo is structureel hoger dan de beschikbare capaciteit aan Wmo consulenten. Dit heeft tot gevolg dat het niet lukt om in te lopen in de wachtlijst waardoor inwoners te lang moeten wachten voordat zij geholpen kunnen worden. Dit heeft enerzijds te maken met een blijvende toename van Wmo meldingen en anderzijds doordat het lastig is om vacatureruimte op te vullen met ervaren Wmo consulenten.

7. Beheer en exploitatie gebouwen sociaal domein

Er worden extra huurinkomsten ontvangen door een hogere huurindexering.

8. Sociale Verzekeringsbank Persoonsgebonden budget

De kostenstijging wordt veroorzaakt door een sterke stijging van de gemiddelde zorgkosten per jeugdige en wmo client.

9. Welzijns gesprek

Omdat de welzijns gesprekken later zijn gestart, wordt een gedeelte van het budget doorgeschoven naar 2024.

10. Programma Sterk voor Noord

De uitvoering van een aantal onderdelen van het programma hebben vertraging opgelopen en lopen door in 2024.

11. Europees Sociaal Fonds

Een deel van de subsidie van het Europees Sociaal Fonds (ESF) wordt in 2023 ingezet voor specifieke expertise omtrent de aanvraag van de gehele subsidie.

12. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

13. Langer Zelfstandig Wonen

Wegens de complexiteit van sommige collectieve woonaanpassingen, waaronder de plaatsing van externe scootmobielstallingen, en de benodigde fasering van woonaanpassingen ten gevolge van drukte bij bouwbedrijven wordt de onttrekking aan de reserve Langer Zelfstandig Wonen verlaagd voor 2023.

14. Herstelbeleid - Programma Sterk voor Noord

Het uitvoeringsplan Jeugd en Onderwijs/ Jongeren is niet volledig uitgevoerd omdat door het aangenomen amendement er eerst onderzoek moet plaatsvinden. Daarnaast hebben sommige projecten zoals avondopenstelling PING loket en extra VVE klas meer tijd nodig gehad om tot uitvoering te komen.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Omschrijving

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor wordt ook belasting geïnd (riool- en afvalstofheffing) welke *in principe* kostendekkend zijn. Dit zijn de twee grootste posten op dit programma. Daarnaast worden ook nog uitgaven die rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding), begraafplaatsen (zoals het beheer van crematoria) en de volksgezondheid (zoals infectieziektebestrijding en gezondheidsbevordering) op dit programma verantwoord.

7.1 Volksgezondheid

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente heeft verschillende taken op het gebied van bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen: het monitoren van de gezondheidssituatie; ziektepreventie, gezondheidsbevordering, vroegtijdig signaleren van specifieke stoornissen en gezondheidsbedreigende factoren, bestrijding van infectieziekten en aanbieden van vaccinaties, het geven van voorlichting, advies en begeleiding; het geven van prenatale voorlichting

aan aanstaande ouders; het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen; het bevorderen van medisch milieukundige zorg; het bevorderen van technische hygiëne zorg; het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen.

De infectieziektebestrijding en een deel van de overige taken worden uitgevoerd door de GGD. De wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg worden uitgevoerd door Stichting JGZ Zuid-Holland West, op grond van een convenant waarin diverse gemeenten met elkaar samenwerken. Daarnaast voeren diverse partners preventieve activiteiten uit op basis van subsidieafspraken (deze kosten vallen voornamelijk in taakveld 6.1).

Op individueel niveau leidt een betere gezondheid tot meer welbevinden, participatie, veerkracht en zelfregie. Op maatschappelijk niveau leidt een betere gezondheid tot meer arbeidsproductiviteit en lagere zorgkosten. Minder eten, meer bewegen, niet roken, veilig vrijen, voldoende ontspanning en weinig alcohol leiden tot aanzienlijke gezondheidswinst en een betere kwaliteit van leven. Eveneens bepalend zijn genetische aanleg en de sociale, fysieke en economische omstandigheden waarin mensen leven. De gemeentelijke inspanningen zijn gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl, o.a. door:

- Uitvoering geven aan de wettelijke taak op het gebied van publieke gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg door deelname aan de gemeenschappelijke regeling GGD en door het convenant met JGZ Zuid-Holland West.
- Uitvoering van het lokaal preventieakkoord 2021-2023 voor het bevorderen van een gezonde leefstijl.
- Vanuit de jeugdgezondheidszorg aanbieden van prenataal bezoek aan zwangeren en/of gezinnen in kwetsbare situaties.

Stand van zaken:

Er wordt voor het laatste jaar uitvoering gegeven aan het preventieakkoord. Het beweegprogramma 'Fit en Stressles' is van start gegaan in twee groepen (winter en voorjaar), kind naar gezonder gewicht wordt uitgevoerd in Leidschendam-Noord, de informatiecampagne komt in de sport en vitaliteitsweek aan de orde (september) en wandelingen in de wijk vinden plaats in Voorburg en Leidschendam.

Het preventieakkoord wordt voortgezet in het Gezond en Actief Leven akkoord. In het najaar wordt de raad hierover door middel van een raadsbrief geïnformeerd met de plannen op hoofdlijnen tot en met 2026. De GGD Haaglanden voert de wettelijke taken uit en implementeert de uitkomsten van de evaluatie van de GR door in het najaar een bestuursagenda op te stellen tot en met 2026.

Kansrijke Start maakt onderdeel uit van het Gezond en Actief Leven akkoord. De lokale werkgroep zet zich in om het bereik te vergroten, zodat kwetsbare zwangeren en gezinnen tijdig gesignaleerd worden en preventieve ondersteuning kan worden geboden. Het werken aan vertrouwen van de doelgroep en het verbinden van de partners in het medische en sociale domein zijn daarbij belangrijke punten. Het prenataal huisbezoek, in de regio het "Goede Start gesprek" genoemd, wordt uitgevoerd door JGZ.

Acties 2023	Status
Uitvoering van de pilot Kind naar gezonder gewicht in Leidschendam-Noord.	
Informatiecampagne over gezonde leefstijl en stress.	
Beweegprogramma voor jongeren met mentale stress.	
Wandelingen in de wijk waar gesprekken plaatsvinden met inwoners over hun leefstijl en wat ze nodig hebben om daar iets aan te veranderen.	

7.2 Riolering

Wat gaan we daarvoor doen?

Vanuit het Water en Rioleringsplan 2022-2027 (WRP) wordt uitvoering gegeven aan het regulier dagelijks beheer, onderhoud en vervanging van voorzieningen. In de paragraaf kapitaalgoederen is dit geconcretiseerd. Nieuwe aandachtspunten in dit WRP zijn het stimuleren van hergebruik van regenwater, het infiltreren van hemelwater en het intensiveren van steenbreek in de openbare ruimte en het bestrijden van foute lozingen van afvalwater op hemelwaterriolering. Dit geldt ook voor droogtebestrijding, maar hiervoor zijn nog geen concrete maatregelen opgenomen. De zomers van 2019 en 2022 geven echter voldoende meetdata van het grondwatermeetnet om een eerste analyse op te stellen. De aanpak loopt gelijktijdig met de rioolvervangingsprojecten volgens het Uitvoeringsplan Rioolvervanging (UPR) vanuit de investeringen. De bestaande middelen voor aanleg/vervanging grondwaterstelsel worden tevens aangewend voor droogtebestrijding.

Bij herstratingsprojecten wordt daar waar mogelijk hemelwater afgekoppeld van de gemengde riolering, verharding verwijderd en vergroend.

Stand van zaken:

Het jaarlijks onderhoud aan riolering, gemalen, drainage en duikers wordt uitgevoerd conform planning. Met betrekking tot rioolinspecties wordt met een nieuwe innovatieve inspectietechniek gelijktijdig geïnspecteerd met een camera op de spuitkop. Een aansluitende videocamera-inspectie wordt alleen nog uitgevoerd als de schadebeelden daar aanleiding toe geven. Afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering door aanleg van plantvakken (Steenbreek) is uitgevoerd op twee locaties bij de kruising Parkweg en Rozenboomlaan en op de kruising Van Wateringelaan en Laan van Nieuw Oosteinde.

De Tegeltaxi is een groot succes, waarbij de gemeente tegels uit tuinen bij de woningen ophaalt. Dit vergroot het bewustzijn bij mensen dat zij ook zelf kunnen bijdragen aan duurzaam waterbeheer in de tuin en de stad.

Bij het herstraten in de omgeving Prinses Beatrixlaan in Leidschendam is het hemelwater van de wegverharding afgekoppeld van de gemengde riolering en wordt voortaan afgevoerd naar oppervlaktewater. Aan de Burgemeester Velthuisenlaan is afgekoppeld en vergroend door infiltrerende verharding aan te leggen tussen de parkeervakken en de rijbaan. Het hemelwater van weg en parkeervakken komt daarmee in de bodem. In het tweede half jaar start de aanbesteding van de UPR-projecten Prins Bernhardlaan en Vliegerlaan, Ridder Snoeckaertlaan en omgeving en Prinsenhof Laagbouw.

7.3 Afval

Wat gaan we daarvoor doen?

De afvalinzameling in de gemeente Leidschendam-Voorburg vindt plaats conform het concept Het Nieuwe Inzamelen 2.0. Bij de realisatie van nieuw beleid is er ruimte voor maatwerk op wijkniveau waarbij bewonersparticipatie belangrijke input is. Mede dankzij het eigenaarschap van afvalverwerker HVC kan de gemeente, als onderdeel van het bredere afvalbeleid, kiezen voor een uitbreiding van nascheiding.

We stimuleren onze inwoners om het huishoudelijk afval beter te gaan scheiden om zo dicht mogelijk bij de gestelde VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstellingen te komen van 100Kg restafval per persoon per jaar. Zo nemen we een stap richting een circulaire samenleving, verbruiken we met elkaar minder grondstoffen en verlagen we de uitstoot van CO₂ bij verbranding van ons restafval.

We gaan actiever sturen op een betere afvalscheiding van onze inwoners door inzet van de Avalex grondstofcoaches. Daarbij gaan we ook meer handhaven op de gemeentelijke aanbestedingsregels voor huishoudelijk afval om overlast door zwerfafval te voorkomen.

De afvalvoorzieningen binnen de gemeente zijn toegankelijk voor senioren en mindervaliden, waar

nodig bieden we deze doelgroep de mogelijkheid om gebruik te maken van de vangnetregeling waarbij het huishoudelijk afval wekelijks aan huis wordt opgehaald.

Stand van zaken:

Het Nieuwe Inzamelen 2.0 is volledig geïmplementeerd in de gemeente.

De voorbereiding op de bewonersavonden waarin inwoners worden geïnformeerd over de noodzaak (en voordelen) van betere afvalscheiding, loopt. Avalex en de gemeente trekken hierbij gezamenlijk op, onder meer door de inzet van de afval/grondstofcoaches.

Acties 2023	Status
In 2023 is het Nieuwe Inzamelen 2.0 volledig ingevoerd.	
Leidschendam-Voorburg communiceert actief met haar inwoners over afvalscheiding, de nadruk zal in 2023 liggen op de verbetering van de kwaliteit van de stromen GFT+E en PMD zodat hier minder afkeur op plaatsvindt.	
Door de toename van OPK (oud papier en en karton) zal deze inzameling extra aandacht krijgen. Waar dat kan zullen extra ondergrondse OPK containers geplaatst worden. Met name de hoogbouwwijken zullen extra aandacht krijgen.	
Door inzet van grondstofcoaches verbeteren we de scheidingsresultaten op die locaties waar deze achterblijft bij het gemiddelde resultaat.	
Door middel van onder andere communicatie blijven we met inwoners kijken naar optimalisatie van service en scheidingspercentages.	

Vooruitblik:

In het derde en vierde kwartaal vinden bewonersavonden plaats in de gemeente om met inwoners in gesprek te gaan over mogelijkheden om grondstoffen beter te scheiden van het restafval. Dat is noodzakelijk voor het klimaat en de betaalbaarheid van de afvalverwerking. Gescheiden afvalstromen leveren geld op, restafval kost de gemeente en inwoners geld. Voorafgaand aan deze avonden ontvangen inwoners informatie over de noodzaak van afvalscheiding. Samen met Avalex start de gemeente met een pilot om de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen (PMD en GFT+e) te verbeteren zodat minder grondstoffen worden afgekeurd en alsnog als restafval verwerkt moeten worden. Voor het uitvoeren van de pilot ontvangt Avalex een subsidie. De acties die de gemeente en Avalex hiervoor zullen uitvoeren zijn onder meer het opzetten van een bewustwordingscampagne, het opbouwen van een netwerk met betrokken inwoners, uitvoeren van gebiedsscans, het uitvoeren van extra sorteerproeven en de extra inzet van grondstofcoaches.

7.4 Milieubeheer

Wat gaan we daarvoor doen?

De leefbaarheid voor mens en dier staat onder druk door klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en verstedelijking. We zorgen binnen onze mogelijkheden samen met de inwoners, ondernemers en verenigingen voor een groen en toekomstbestendig Leidschendam, Stompwijk en Voorburg. De gemeentelijke organisatie geeft daarin zelf, proactief, het goede voorbeeld. Duurzaamheid is een belangrijk speerpunt van ons beleid. Onze duurzaamheidsmaatregelen moeten passen binnen de ruimtelijke kwaliteit en bij het karakter van onze gemeente. Samen met inwoners en ondernemers verkennen we haalbare en betaalbare initiatieven voor het klimaat en een gezonde en groene leefomgeving, op het eigen erf of in de wijk. Dit heeft niet alleen een positief effect op mens, dier en milieu, maar ook op de portemonnee. Dat doen we onder meer door het volgende:

- Er wordt een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaamheid opgesteld met onze partners en inwoners

- De gemeente stelt met de samenwerkingspartners een lokaal klimaatakkoord op
- Via een lokale isolatiecampagne, onder meer door het faciliteren van collectieve inkoop en aantrekkelijke leningen en subsidies, wordt de woningvoorraad verduurzaamd
- Bewustwording en energiebesparing wordt gestimuleerd door de inzet van extra energiecoaches voor alle doelgroepen, met specifieke aandacht voor energiearmoede
- Met de stakeholders in wijk de Heuvel/Amstelveen wordt een wijk uitvoeringsplan energietransitie opgesteld
- De gemeente geeft invulling aan zijn voorbeeldrol door het eigen vastgoed te verduurzamen en een plan te maken voor een CO₂-neutrale organisatie
- Het gemeentelijk Uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord (SLA) wordt uitgevoerd en mogelijkheden voor aanpassing of aanvulling van het uitvoeringsplan worden onderzocht
- We stimuleren elektrisch rijden door de mogelijkheid te realiseren van kabelgoten
- Een GroenActiePlan wordt opgesteld ten behoeve van vergroening en biodiversiteit
- Er wordt geïnventariseerd waar de openbare ruimte verder vergroend kan worden en faciliteren Initiatieven van bewoners die hun buurt groener en robuuster willen maken (Steenbreek)
- Klimaatadaptatie en versterking biodiversiteit wordt verder geborgd in uitvoeringsprogramma regiopark Duin, Horst en Weide, handboek Openbare Ruimte, planvorming en lopend beheer en onderhoud
- Samen met de waterschappen de waterkwaliteit te verbeteren door ecologische inrichting en beheer
- Het gemeentelijk afvalbeleid wordt herijkt opdat de vangnorm van 100kg per persoon binnen bereik komt

Stand van zaken:

Eind mei is het nieuwe uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2026 unaniem door de raad vastgesteld. Het programma heeft hoge ambities. Voor de realisatie van de daarin genoemde nieuwe activiteiten is uitbreiding van de formatie van belang. Die uitbreiding is voorzien door de extra gelden die vanuit het Klimaatakkoord zijn aangevraagd. De werving van nieuwe medewerkers heeft hoge prioriteit en de verwachting is dat de capaciteit eind 2023 al flink is uitgebreid.

Er is een lokaal isolatieplan gemaakt en er wordt door de inwoners goed gebruik gemaakt van de subsidieregeling isolatie- en groendak.

Er wordt gewerkt aan eerste warmtetransitiewijk: de Heuvel-Amstelveen. De VVE's worden ondersteund met het opstellen van Duurzame Meerjaren Onderhoudsplannen. Er wordt een Soorten Managementplan (SMP) opgesteld. Inwoners worden via informatieavonden meegenomen. In de tweede helft van 2023 is een notitie gereed voor verdere uitrol de komende jaren"

Er wordt aan het groenactieplan gewerkt en deze wordt aan het einde van 2023 vastgesteld. Er zijn een aantal projecten geselecteerd voor vergroening en herstel biodiversiteit. In het najaar wordt gestart met de werkvoorbereiding.

Naast bovengenoemde activiteiten van het uitvoeringsprogramma duurzaamheid, zijn toezeggingen gedaan, is een initiatiefvoorstel monitor duurzaamheid aangenomen en is de motie wind aangenomen. Er wordt gewerkt aan het monitoringsinstrument, wat zich op dit moment in de verkenningsfase bevindt en er is overleg met de initiatiefnemers opwek windenergie.

Acties 2023	Status
Opstellen nieuw duurzaamheidsprogramma	
Opstellen lokaal klimaatakkoord	

Opstellen wijkuitvoeringsplan energietransitie de Heuvel/Amstelveen	✓
Opstellen Groenactieplan	✓
Herijking gemeentelijk afvalbeleid	✓
Vanaf 1 januari 2023 toezicht houden op het verbod om een kantoorpand te gebruiken zonder een geldig energielabel C	✓

Toelichting afwijkingen acties:

In de tweede helft van 2023 wordt gestart met het lokaal klimaatakkoord. Dat doen we met inwoners, ondernemers en organisaties. De ontwikkeling van het lokaal Klimaatakkoord is afhankelijk van die gesprekken die o.a. tijdens de Green Challenges worden besproken. Er is tevens een afhankelijkheid van de werving van extra capaciteit van de gelden die beschikbaar komen uit het Klimaatakkoord.

Vooruitblik:

Komende maanden wordt nieuwe capaciteit geworven uit de middelen van het Klimaatakkoord.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat gaan we daarvoor doen?

Om de functie van begraafplaats/gedenkpark zo goed mogelijk te kunnen vervullen wordt een breed scala aan verschillende graven- en as-bestemmingen aangeboden. De begraafplaats/gedenkparken worden onderhouden op basis van het vastgestelde beheer- en onderhoudsplan begraafplaatsen.

Bij een uitvaart met aula dienst kan er live meegekeken worden. De beelden zijn hierna 30 dagen on demand te verkrijgen door de nabestaanden.

Stand van zaken:

Alle werkzaamheden rondom begraafplaats en crematoria lopen op schema.

Acties 2023	Status
In 2023 zal de grafische kaart operationeel worden gemaakt op de begraafplaatsen Noorthey en Oosterbegraafplaats.	✓

Financiële mutaties

Onderwerpen Volksgezondheid en milieu	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Mee- en tegenvallers			
1. Begroting Avalex 2023	541	447	94
2. Kapitaallasten	0	-66	66
3. Grafinkomsten	-60	0	-60
4. Afrekening Avalex	145	120	25
5. Omgevingsdienst Haaglanden	0	105	-105
6. Kwaliteit van grondstoffen	101	83	18
Doorschuiven activiteiten naar 2024			

7.	Herenstraat 40-42	0	-530	530
8.	Uitvoeringskosten klimaatakkoord	0	-150	150
	Budgettair neutraal			
9.	Duurzaamheid en energietransitie	-198	58	-256
10.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	147	-147
Totaal Volksgezondheid en milieu		529	214	315

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Begroting Avalex 2023

In de eerste maanden van 2022 is de begroting van Avalex opgesteld aan de hand van de kengetallen en indexatiecijfers, maar hierbij is onvoldoende rekening gehouden met de sterke inflatie. Dit leidt ertoe dat Avalex een tekort verwacht van ongeveer € 2,7 miljoen. Dit verhoogt de kosten voor de gemeente Leidschendam-Voorburg en de onttrekking uit de voorziening Afval.

2. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

3. Grafinkomsten

De landelijke trend van de verschuiving van begrafenissen naar crematies speelt zich ook in de gemeente Leidschendam-Voorburg af. Door de daling van het aantal begrafenissen nemen de grafinkomsten af.

4. Afrekening Avalex

De kosten voor de eindafrekening van Avalex vallen hoger uit dan verwacht.

5. Omgevingsdienst Haaglanden

Door de incidentele bijdrage voor intensiveringen, indexering loonsom en indexering materiële lasten wordt er een hogere bijdrage in 2023 voor Omgevingsdienst Haaglanden verwacht.

6. Kwaliteit van grondstoffen

Uit analyses van Avalex blijkt dat de kwaliteit van zowel het PMD-afval als het GFT+E afval te wensen over laat. Hierdoor worden afgekeurde ladingen PMD en GFT+E aangeboden voor verbranding. Dit kost de gemeente extra verwerkingskosten en extra verbrandingsheffing. Verder loopt de gemeente opbrengsten voor de inzameling van PMD mis. Als antwoord hierop heeft Nedvang, de landelijke organisatie die zich inzet voor afvalscheiding, een subsidieregeling in het leven geroepen. Gemeenten kunnen subsidie krijgen voor een pilot die tot doel heeft de afvalscheiding te verbeteren.

De acties die de gemeente en Avalex hiervoor zullen uitvoeren zijn onder meer het opzetten van een bewustwordingscampagne, het opbouwen van een netwerk met betrokken inwoners, uitvoeren van gebiedsscans, het uitvoeren van extra sorteerproeven en de extra inzet van grondstofcoaches.

7. Herenstraat 40-42

Nadat het voormalige gemeentehuis aan de Herenstraat 40-42 verkocht is, wordt dit pand gesloopt en kan begonnen worden met bodemonderzoek. Er wordt vervolgens ter plaatse en bij de aangrenzende panden de bodem gesaneerd. Het voor deze kosten geraamde budget wordt vanwege de vertragingen met de verkoop doorgeschoven naar 2024.

8. Uitvoeringskosten klimaatakkoord

Voor de uitvoering van het klimaatakkoord ontving de gemeente Leidschendam-Voorburg in de meicirculaire 2022 extra middelen. Deze middelen zijn deels niet uitgegeven in 2023. Er wordt een gedeelte van het budget doorgeschoven naar 2024.

9. Duurzaamheid en energietransitie

Op basis van het bestedingsplan met iBabsnummer 3095, door de raad goedgekeurd op 30 mei 2023, is de begroting 2023 geactualiseerd.

10. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

Programma 8. Bouwen en wonen (VHLOSV)

Omschrijving

Alle activiteiten op het gebied volkshuisvesting, ruimte en leefbaarheid (voorheen ruimtelijke ontwikkeling) en stedelijke vernieuwing behoren tot dit programma. Hieronder valt ook de (leges) omgevingsvergunning, bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). In de Omgevingsvisie (strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving) heeft de gemeente, in vervolg op de in 2021 vastgestelde 'bouwstenen', aangegeven hoe zij de gewenste en benodigde functies op het gebied van wonen, werken en vrije tijd een plek wil geven. Dit is een samenspel van bebouwing, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid, in relatie tot het vestigingsklimaat en de agglomeratiekracht (de kracht van stedelijke gebieden) van de regio.

8.1 Ruimte en leefbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Een goed ingerichte omgeving draagt bij aan een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Wij geven richting aan gewenste ontwikkelingen voor de toekomst. Dit betekent dat we onze groene leefomgeving willen behouden, en dat vol bouwen dus niet gewenst is. Maar ook dat we inzetten op een evenwichtige opbouw en diversiteit binnen wijken. Daarnaast gaan we de doorstroom op de woningmarkt binnen de gemeente bevorderen en zullen we kaders ontwikkelen voor de realisatie van tijdelijke woningen. Voor de vitaliteit van Stompwijk is het belangrijk om woningbouw ook hier de komende jaren mogelijk te maken. In samenspraak met inwoners en andere betrokkenen gaan we deze mogelijkheden vaststellen.

Alle wetten voor de leefomgeving zijn met de Omgevingswet gebundeld in één wet. Bij het beheren en benutten van de fysieke leefomgeving in de gemeente spelen de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan een belangrijke rol. Deze en andere instrumenten leggen vast wat van belang is voor een mooie, schone, gezonde, toegankelijke en veilige leefomgeving. In 2023 gaat onze aandacht vooral uit naar het transformeren van activiteiten voor een naadloze overgang naar de nieuwe Omgevingswet door middel van experimenteren in andere manieren van werken via pilots en het stroomlijnen van werkprocessen.

Voor de invoering is er een programma Omgevingswet. In [het projectenboek](#) wordt over de voortgang gerapporteerd. Als de Omgevingswet in werking treedt zal de gemeente op een andere manier gaan werken. Als de wet in gaat zal het nodig zijn om de dienstverlening in het kader van de Omgevingswet te monitoren en waar nodig bij te stellen. Een aandachtspunt is de ICT en met name de werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit is essentieel om de dienstverlening uit te kunnen voeren. Daarnaast is er ook veel aandacht voor het door ontwikkelen van het ruimtelijk kader. Het gaat

om de voorbereidingen voor een Omgevingsplan en Omgevingsvisie. Bijzondere aandacht is er voor de toepasbare regels.

Stand van zaken:

De definitie datum van het inwerkingtreden van de omgevingswet is vastgesteld, daardoor is de onzekerheid over het actiepunt verdwenen. De geplande acties lopen op schema.

De participatie per kern over de omgevingsvisie is gestart en er wordt gewerkt aan een koersnotitie, die voor het einde van het jaar gereed moet zijn.

Het bestemmingsplan Landelijk, zal naar verwachting in het najaar ter inzage liggen. Daarnaast beschikt de gemeente nog over een aantal aparte, ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen. Uiteindelijk worden al deze plannen, regels en verordeningen ondergebracht in één integraal Omgevingsplan.

De aanpassingen voor het proces van de omgevingsvergunning zijn gemaakt en worden getest.

Details hierover zijn te vinden in het projectenboek waarvan een nieuwe update komt in het najaar.

Acties 2023	Status
Uitvoeren, monitoren en door ontwikkelen van de dienstverlening in het kader van de Omgevingswet, met bijzondere aandacht voor de processen vergunningverlening.	
Voorbereiden en doorontwikkelen van het beleidskader fysieke leefomgeving, bestaande uit Omgevingsvisie, Omgevingsplan en toepasbare regels.	

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)

Wat gaan we daarvoor doen?

Dit taakveld omvat de gebiedsontwikkelingen Rijnlandlaan, Vlietvoorde en Klein Plaspoelpolder en de participatie in de VOF Damcentrum. De grondexploitatie Rijnlandlaan is per 31-12-2022 afgesloten.

Bij de gebiedsontwikkeling Vlietvoorde is vanaf 2020 gestart met de uitvoering van de zuidelijke hoofdstructuur. De polders waar geen woningbouw plaatsvindt kunnen reeds worden ingericht.

De contractafspraken voor de laatste deellocaties worden gemaakt.

Stand van zaken:

In juli 2023 is de grondexploitatie voor het project Woningbouw De Star geopend. De financiële voortgang van de projecten met een grondexploitatie wordt bewaakt door deze twee keer per jaar te actualiseren en daarover te rapporteren aan de raad in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG).

Acties 2023	Status
Er zal een voorstel aan de raad worden voorgelegd om een grondexploitatie te openen voor het project Woningbouw De Star.	

8.3 Wonen en bouwen

Wat gaan we daarvoor doen?

De evaluatie van de Verordening sociale en middeldure woningbouw Leidschendam-Voorburg 2020 heeft geleid tot de herijking van de regels voor woningbouw met de nieuwe verordening 2022.

De Woonzorgvisie omvat onder meer de zorg voor voldoende aangepaste huisvesting voor inwoners die dat nodig hebben. Onderdeel is de vestiging van woonzorgconcepten binnen de bestaande

woningbouwplannen. Doel is de huisvesting van bijzondere doelgroepen, waaronder senioren. Met de continuering van de Taskforce Sociale woningbouw blijft de inzet op sociale woningbouw onverminderd hoog, met als toets de bijdrage aan de doorstroming op de woningmarkt. De woningcorporaties zetten zich tevens in op de realisering van middeldure woningbouw. De inzet op doorstroming en scheefwonen gaat onverminderd door met behulp van de gezamenlijk met de woningcorporaties gefinancierde doorstroom- en seniorenmakelaars, lokaal maatwerk en huurprijsbeleid.

- Sturen op voldoende variatie aan (flexibel) betaalbare en middeldure woningen met behulp van de Verordening sociale en middeldure woningbouw Leidschendam-Voorburg 2022 en de bouwstenen Omgevingsvisie
- Uitvoering geven aan de Woonzorgvisie Leidschendam-Voorburg 2022 t/m 2030 en het Bestedingsplan Langer zelfstandig wonen Leidschendam-Voorburg 2021 t/m 2030
- Tegengaan speculatie huisjesmelkers
- Sturen op sociale en middeldure woningbouw en verduurzaming woningbezit door de woningcorporaties met behulp van de prestatieafspraken
- Sturen op huisvesting bijzondere doelgroepen in nieuwbouwprojecten
- Advisering initiatieven tot woningbouw
- Behandeling van vergunningaanvragen en initiatieven van derden
- In Prinsenhof realiseren we nieuw woningaanbod in het midden- en hoger segment.

Stand van zaken:

Via de Taskforce sociale woningbouw stuurt de gemeente op de bouw van betaalbare en middeldure woningen. Daarnaast heeft overleg plaatsgevonden met welzijns-, woon- en zorgpartners over de uitvoering van de Woonzorgvisie.

Het tegengaan van huisjesmelkers is per 1 juli 2023 geregeld in de Huisvestingsverordening gemeente Leidschendam-Voorburg 2023. Ook is de sturing op de huisvesting van bijzondere doelgroepen gerealiseerd in ten minste twee woningbouwprojecten, via de Kavelambitie Diaconessenhuis en vestiging van het Gasthuis in het woningbouwproject aan de Van Ruysdaellaan.

Acties 2023	Status
Opstellen Woonvisie 2023-2026 (Uit: Programma "Een thuis voor iedereen", Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mei 2022).	
Onderzoeken regeling opkoopbescherming.	
Plan van aanpak Woonzorgvisie.	
Sturen op vestiging innovatieve woonzorgvormen.	
Sturen op 30% sociale huur en 20% middeldure huur/koop bij nieuwe initiatieven tot woningbouw door middel van afspraken.	
Onderzoek kansen voor woningbouw middensegment in Prinsenhof.	

Toelichting afwijkingen acties:

De kansen voor woningbouw middensegment in Prinsenhof zijn nog niet onderzocht. Dit is wel geagendeerd voor de Taskforce sociale woningbouw.

Financiële mutaties

Onderwerpen VHLOSV		Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
	Stelpost prijsstijgingen			
1.	Tarieven extern personeel	0	150	-150
	Mee- en tegenvallers			
2.	Meicirculaire 2023	0	42	-42
3.	Kapitaallasten	0	4	-4
4.	Te ontwikkelen locaties	50	235	-185
	Doorschuiven activiteiten naar 2024			
5.	Omgevingswet	0	-150	150
6.	Bergingen Starrevaart	0	-40	40
	Budgettair neutraal			
7.	Duurzaamheid en energietransitie	933	683	250
8.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	318	-318
9.	Verrekening met de VOF Leidschendam- centrum	-2.667	-2.667	0
10.	Herenstraat 42 Voorburg	1.500	0	1.500
Totaal VHLOSV		-184	-1.425	1.241

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Tarieven extern personeel

Door de hogere tarieven voor extern personeel zijn de bestaande budgetten niet toereikend. De opgenomen stelpost voor prijsstijgingen wordt ingezet om de gestegen prijzen op te vangen.

2. Meicirculaire 2023

De effecten van de meicirculaire, waarover de raad via de budgetbrief (ibabsnummer 3409) is geïnformeerd, zijn verwerkt.

3. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

4. Te ontwikkelen locaties

Dit jaar zijn en worden voor een aantal (toekomstige woningbouw) locaties voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd waarvoor geen budget beschikbaar is: Dit betreffen De Herenstraat 40-42, Schakenbosch, de gemeentelijke locatie aan het Koningin Julianaplein in Leidschendam en woonoord Duivenvoorde. Voor de kosten van de projectleider voor het project Woonoord Duivenvoorde heeft de gemeente een bijdrage van de provincie Zuid Holland ontvangen.

5. Omgevingswet

Een deel van de kosten voor de impact uitstel inwerkingtreding omgevingswet worden verwacht in 2024.

6. Bergingen Starrevaart

Het hoogheemraadschap van Rijnland (HRR) gaat de damwanden in 2024 in plaats van 2023 vervangen. Hierdoor verschuift het herstel van de verzakkingen van de bergingen Starrevaart.

7. Duurzaamheid en energietransitie

Op basis van het bestedingsplan met iBabsnummer 3095, door de raad goedgekeurd op 30 mei 2023, is de begroting 2023 geactualiseerd.

8. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

9. Verrekening met de VOF Leidschendam- centrum

Omdat de verkoop van de grond voor de bouw van appartementen aan de Rijnlandstraat Noord niet dit jaar, maar naar verwachting pas eind 2024 of begin 2025 plaats gaat vinden, zijn er in 2023 geen verrekeningen met de VOF Leidschendam-centrum.

10. Herenstraat 42 Voorburg

Volgens de huidige planning vindt dit jaar de verkoop van de Herenstraat 42 plaats. De restant boekwaarde van dit pand wordt daarom extra afgeschreven.

Programma Algemene Dekkingsmiddelen

Omschrijving

Binnen de begroting bestaat onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor ophalen afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten etc.) hangen samen met een concreet taakveld en zijn opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting.

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's en zijn ingedeeld naar voorgeschreven taakvelden.

0.5 Treasury

Wat gaan we daarvoor doen?

Wekelijks wordt de liquiditeitspositie van de gemeente bijgehouden. Het doel daarvan is zeker te stellen dat de gemeente over voldoende liquiditeiten beschikt om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. Indien nodig worden extra liquiditeiten aangetrokken. Verwacht wordt dat de gemeente in 2023 vreemd vermogen zal moeten aantrekken.

De gemeente neemt daarnaast deel aan de jaarlijkse aandeelhoudersvergaderingen van Dunea, Stedin en de BNG Bank.

Stand van zaken:

Verwacht wordt dat de gemeente eind 2023 of begin 2024 vreemd vermogen zal moeten aantrekken. De liquiditeitspositie van de gemeente wordt actief gemonitord.

0.61 OZB Woningen

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen voor een efficiënte uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en de OZB. De uitvoering bestaat uit het waarderen van de woningen, het opleggen van de aanslagen,

invordering en afhandeling van bezwaren en beroepen. Jaarlijks worden de tarieven berekend. De WOZ-waarde van woningen stijgt in 2023. De tarieven worden naar beneden bijgesteld zodat een gelijkblijvende opbrengst wordt gerealiseerd. Daarnaast worden de tarieven geïndexeerd.

Stand van zaken:

Alle aanslagen OZB-woningen 2023 zijn opgelegd. De waardeontwikkeling voor woningen is voor 2023 hoger dan voorzien. Dit heeft geleid tot een meeropbrengst OZB-woningen 2023 van € 500.000.

0.62 OZB Niet-woningen

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen voor een efficiënte uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en de OZB. De uitvoering bestaat uit het waarderen van de panden, het opleggen van de aanslagen, invordering en afhandeling van bezwaren en beroepen. Jaarlijks worden de tarieven berekend. De prognose van de WOZ-waarde van niet woningen geeft aan dat deze daalt in 2023 ten opzichte van 2022. Dit is gebaseerd op een dalende WOZ waarde ontwikkeling van 1%. Vervolgens worden de opbrengsten verhoogd met de CPB-indexatie.

Stand van zaken:

Alle OZB niet-woningen 2023 zijn opgelegd.

0.64 Belastingen overig

Wat gaan we daarvoor doen?

Belastingheffing is noodzakelijk om te kunnen investeren in lokale voorzieningen.

Stand van zaken:

De hondenbelasting is per 1 januari 2023 afgeschaft. Hier is geen verdere actie noodzakelijk. Eind 2022 is er een positieve draagvlakmeting geweest bij de ondernemersfondsen. De ondernemersfondsen Leidschendam-Centrum en Huygenskwartier-Voorburg worden voor onbepaalde tijd voortgezet.

Acties 2023	Status
De hondenbelasting wordt per 2023 afgeschaft.	
Bij voldoende draagvlak kunnen de ondernemersfondsen Leidschendam-Centrum en het Huygenskwartier worden voortgezet. Dit wordt in de Verordening Reclamebelasting 2023 meegenomen.	

0.7 Algemene en overige uitkeringen

Wat gaan we daarvoor doen?

Drie keer per jaar brengt het rijk een circulaire gemeentefonds uit. Het betreft: de meicirculaire, de septembercirculaire en tot slot de decembercirculaire. Bij iedere circulaire wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de gevolgen voor de gemeentelijke inkomsten uit het gemeentefonds.

Stand van zaken:

Ten aanzien van de ontwikkeling van de gemeentelijke financiën blijft het vanaf 2026 onzeker hoe de inkomsten vanuit het gemeentefonds zich gaan ontwikkelen. Het Rijk heeft aangekondigd een aanpassing van de financieringssystematiek te onderzoeken. Vooruitlopend is het accres bevroren en nemen de inkomsten voor gemeenten vanaf 2026 aanzienlijk af. De verwachting is dat er in 2023 meer duidelijkheid komt over deze ontwikkeling en waar mogelijk zal actief worden deelgenomen aan de gesprekken die hierover zullen plaatsvinden.

Financiële mutaties

Onderwerpen Algemene Dekkingsmiddelen		Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Stelpost prijsstijgingen				
1.	Tarieven extern personeel	0	-1.280	1.280
Mee- en tegenvallers				
2.	Dividend Stedin	430	0	430
3.	Meicirculaire 2023	6.929	1.280	5.649
4.	Kapitaallasten	0	122	-122
5.	OZB-woningen	500	0	500
Budgettair neutraal				
6.	Beheer en onderhoud openbare ruimte	0	-181	181
7.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	23	-23
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		7.859	-36	7.895

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Tarieven extern personeel

Door de hogere tarieven voor extern personeel zijn de bestaande budgetten niet toereikend. De opgenomen stelpost voor prijsstijgingen wordt ingezet om de gestegen prijzen op te vangen.

2. Dividend Stedin

Netwerkbeheerder Stedin heeft over het boekjaar van 2022 meer regulier dividend uitgekeerd dan waar eerder rekening mee was gehouden. De verwachting is dat deze trend zich doorzet. Het structurele effect is in de programmabegroting verwerkt.

3. Meicirculaire 2023

De effecten van de meicirculaire, waarover de raad via de budgetbrief (ibabsnummer 3409) is geïnformeerd, zijn verwerkt.

4. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

5. OZB-woningen

Gemiddelde waarde-ontwikkeling van woningen valt hoger uit dan oorspronkelijk voorzien.

6. Beheer en onderhoud openbare ruimte

Er zijn hogere kosten voor het beheer en onderhoud in de openbare ruimte als gevolg van de oplevering van nieuwe ruimtelijke projecten.

7. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

Programma Overhead

Omschrijving

Tot Overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel en organisatie
- De gemeentesecretaris
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement)
- Juridische zaken
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging)
- Documentaire informatievoorziening (DIV)
- Managementondersteuning primair proces

0.4 Overhead

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2023 gaat de organisatie verder met het verbeteren van de privacy/gegevensbescherming van burgers conform de afspraken die hierover met de raad zijn gemaakt begin 2022. Onder andere worden de processen registers verder op orde gebracht. Er worden privacy officers aangetrokken voor de ondersteuning van de organisatie (o.a. door uitvoering van de registraties, verwerkersovereenkomsten en datalekken). Ook zal een begin gemaakt worden met een campagne om bewustzijn, kennis en handelingsbekwaamheid bij management en medewerkers te vergroten.

Stand van zaken:

De privacy officers zijn in dienst gekomen. Daarnaast is het verwerkingsregister sterk verbeterd, waardoor de organisatie scherper is op privacyvraagstukken. De campagne om bewustzijn, kennis en handelingsbekwaamheid is gestart bij het management.

Acties 2023	Status
Aantrekken privacy officer(s)	
Verplichte registers verbeteren.	
Start organisatiecampagne, eerst op management.	

Financiële mutaties

Onderwerpen Overhead	Mutatie Baten	Mutatie Lasten	Effect begr. saldo
Stelpost prijsstijgingen			
1. Nieuwe CAO	0	-32	32

2.	Tarieven extern personeel	0	980	-980
Mee- en tegenvallers				
3.	Bijdrage Servicebureau jeugdhulp haaglanden	0	45	-45
4.	Wagenpark	85	0	85
5.	Regionale Meld- en Coördinatietaken	0	16	-16
6.	Kapitaallasten	0	-171	171
7.	Financieel pakket	0	150	-150
8.	Ambtelijke huisvesting	0	258	-258
9.	ICT-ontwikkeling	0	640	-640
Budgettair neutraal				
10.	Energiearmoede	0	150	-150
11.	Opleidingsbudget 2023	0	-3	3
12.	Doorontwikkeling LV	0	20	-20
13.	Kostenverdeling CAO-verhoging	0	-2.263	2.263
Bestedingsplan reserves				
14.	Ondersteuning energielasten	0	100	-100
Totaal Overhead		85	-110	195

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Nieuwe CAO

In de 1ste Tussentijdse rapportage is berekend welke invloed de nieuwe CAO voor gemeentes heeft op het salarisbudget van Leidschendam-Voorburg. Middels deze wijziging wordt de totale CAO-verhoging verdeeld over de afdelingen.

2. Tarieven extern personeel

Door de hogere tarieven voor extern personeel zijn de bestaande budgetten niet toereikend. De opgenomen stelpost voor prijsstijgingen wordt ingezet om de gestegen prijzen op te vangen.

3. Bijdrage Servicebureau jeugdhulp haaglanden

De begroting wordt op basis van de nieuwe begroting van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden aangepast.

4. Wagenpark

Door de verkoop van een aantal voertuigen in het wagenpark wordt een extra opbrengst in 2023 verwacht.

5. Regionale Meld- en Coördinatietaken

De gemeente ontvangt via de centrumgemeente een uitkering voor de uitvoering van Regionale Meld- en Coördinatietaken (RMC). De begroting hiervoor wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de nieuwe beschikking vanuit het Rijk.

6. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

7. Financieel pakket

De kosten voor de implementatie van het financieel pakket vallen hoger uit dan verwacht.

8. Ambtelijke huisvesting

Als gevolg van de stijgende energieprijzen zijn deze kosten voor de ambtelijke huisvesting gestegen.

9. ICT-ontwikkeling

Zoals reeds in de kadernota 2024-2027 gemeld is, wordt het beschikbare inhuurbudget voor de ICT-afdeling momenteel overschreden. Voor 2021 en 2022 is via de kadernota van 2021-2024 een incidenteel bedrag van € 1,8 miljoen (€ 0,9 miljoen in 2021 en 2022) beschikbaar gesteld i.v.m. de uitwerking van het informatie beveiligingsplan en voor de ontvlechting met gemeente Westland. In 2021 en 2022 zijn hiervoor externe medewerkers ingehuurd. Na de ontvlechting is nog niet gelijk overgegaan tot het aanstellen van vast personeel, omdat het eerst noodzakelijk was de uiteindelijk benodigde bezetting in kaart te brengen. Om de ICT dienstverlening op peil te houden is de externe inhuur in 2023 gecontinueerd en komt het verwachte tekort uit op € 0,6 miljoen. In de kadernota 2024-2027 is voor uitbreiding van de capaciteit voor informatiemanagement en automatisering structureel € 0,7 miljoen toegekend.

10. Energiearmoede

Het budget voor de uitvoeringskosten voor het plan van aanpak Energiearmoede waren per abus begroot op taakveld Bestuur in plaats van Overhead.

11. Opleidingsbudget 2023

Dit betreft een herverdeling van het opleidingsbudget 2023 over de organisatie in overleg met de ondernemingsraad.

12. Doorontwikkeling LV

Het budget voor de doorontwikkeling van Leidschendam-Voorburg, wordt gebruikt voor een beleidsnotitie over beheers- en onderhoudskosten areaaluitbreiding.

13. Kostenverdeling CAO-verhoging

De stijging in de CAO voor 2023 wordt vanaf de verschillende afdelingen verdeeld over de taakvelden, volgens de Besluit Begroting en Verantwoording.

14. Ondersteuning energielasten

In oktober 2022 heeft de raad de bestemmingsreserve Ondersteuning energielasten ingesteld voor het verlichten van acute financiële nood en het verlagen van het structureel energieverbruik bij de doelgroepen, die hier het meeste last heeft van de stijgende energieprijzen. Deze lokale maatregelen waren ingevoerd voordat er duidelijkheid was over de landelijke maatregelen. Uiteindelijk blijkt dat de landelijke maatregelen voldoende zijn om de eerste nadelige effecten van gestegen energieprijzen te compenseren, waardoor er minder aanvragen zijn binnengekomen bij de gemeenten.

Mutaties reserves

	Onderwerpen Reserves	Naam reserve	Mutatie Stortingen	Mutatie Onttrekkingen	Effect begr. saldo
	Bestedingsplan reserves				
1.	Langer Zelfstandig Wonen	Reserve Langer Zelfstandig Wonen		-950	-950
2.	Herstelbeleid	Reserve Herstelbeleid		-50	-50
3.	Ondersteuning energielasten	Reserve ondersteuning Energielasten		-370	-370

4.	Herstelbeleid - Programma Sterk voor Noord	Reserve Herstelbeleid		-85	-85
	Budgettair neutraal				
5.	Herenstraat 42 Voorburg	Algemene res. vrij besteedbaar	1.021		-1.021
	Doorschuiven activiteiten naar 2024				
6.	Omgevingswet	Algemene res. vrij besteedbaar		-150	-150
7.	Herenstraat 40-42	Algemene res. vrij besteedbaar		-530	-530
8.	Welzijns gesprek	Algemene res. vrij besteedbaar		-225	-225
9.	De Tureluur	Algemene res. vrij besteedbaar		-300	-300
10.	Tuinmuren Park Vreugd & Rust	Algemene res. vrij besteedbaar		-66	-66
11.	Bergingen Starrevaart	Algemene res. vrij besteedbaar		-40	-40
12.	Onderzoek autoluw maken Damcentrum/ verkennen verbinding Huygenstunnel met Utrechtsebaan	Algemene res. vrij besteedbaar		-100	-100
13.	Programma Sterk voor Noord	Algemene res. vrij besteedbaar		-30	-30
14.	Uitvoeringskosten klimaatakkoord	Algemene res. vrij besteedbaar		-150	-150
	Mee- en tegenvallers				
15.	Kapitaallasten	Res. dekking afschrijvingslasten		16	16
	Totaal mutaties reserves		1.021	-3.030	-4.051

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. Langer Zelfstandig Wonen

Wegens de complexiteit van sommige collectieve woonaanpassingen, waaronder de plaatsing van externe scootmobielstallingen, en de benodigde fasering van woonaanpassingen ten gevolge van drukte bij bouwbedrijven wordt de onttrekking aan de reserve Langer Zelfstandig Wonen verlaagd voor 2023.

2. Herstelbeleid

Eind 2022 is er een bestedingsplan gemaakt voor de voortgang van het Herstelbeleid na 2022. Toen was nog onduidelijk of het corona virus weer erger zou worden. De cultuur sector is de afgelopen jaren keihard getroffen en had steun nodig. Nu blijkt dat er minder steun benodigd is dan vooraf verwacht.

3. Ondersteuning energielasten

In oktober 2022 heeft de raad de bestemmingsreserve Ondersteuning energielasten ingesteld voor het verlichten van acute financiële nood en het verlagen van het structureel energieverbruik bij de doelgroepen, die hier het meeste last heeft van de stijgende energieprijzen. Deze lokale maatregelen waren ingevoerd voordat er duidelijkheid was over de landelijke maatregelen. Uiteindelijk blijkt dat de landelijke maatregelen voldoende zijn om de eerste nadelige effecten van gestegen energieprijzen te compenseren, waardoor er minder aanvragen zijn binnengekomen bij de gemeenten.

4. Herstelbeleid – Programma Sterk voor Noord

Het uitvoeringsplan Jeugd en Onderwijs/ Jongeren is niet volledig uitgevoerd omdat door het aangenomen amendement er eerst onderzoek moet plaatsvinden. Daarnaast hebben sommige projecten zoals avondopenstelling PING loket en extra VVE klas meer tijd nodig gehad om tot uitvoering te komen.

5. Herenstraat 42 Voorburg

Volgens de huidige planning vindt dit jaar de verkoop van de Herenstraat 42 plaats. De restant boekwaarde van dit pand wordt daarom extra afgeschreven.

6. Omgevingswet

Een deel van de kosten voor de impact uitstel inwerkingtreding omgevingswet worden verwacht in 2024.

7. Herenstraat 40-42

Nadat het voormalige gemeentehuis aan de Herenstraat 40-42 verkocht is, wordt dit pand gesloopt en kan begonnen worden met bodemonderzoek. Er wordt vervolgens ter plaatse en bij de aangrenzende panden de bodem gesaneerd. Het voor deze kosten geraamde budget wordt vanwege de vertragingen met de verkoop doorgeschoven naar 2024.

8. Welzijns gesprek

Omdat de welzijns gesprekken later zijn gestart, wordt een gedeelte van het budget doorgeschoven naar 2024.

9. De Tureluur

Aangezien de locatiekeuze nog niet afgerond is en er nog verschillende onderzoeken lopen wordt voorgesteld om het restantbudget over te hevelen naar 2024

10. Tuinmuren Park Vreugd & Rust

De restauratiewerkzaamheden aan een drietal tuinmuren vinden niet in 2023 plaats, maar in 2024.

11. Bergingen Starrevaart

Het hoogheemraadschap van Rijnland (HRR) gaat de damwanden in 2024 in plaats van 2023 vervangen. Hierdoor verschuift het herstel van de verzakkingen van de bergingen Starrevaart.

12. Onderzoek autoluw maken Damcentrum/ verkennen verbinding Huygenstunnel met Utrechtsebaan

In het coalitieakkoord is voor het onderzoek naar de mogelijkheid om te komen tot het autoluw maken van Damcentrum een budget van € 75.000 geraamd. Om met andere regionale partijen gezamenlijk de verkenning te onderzoeken van de verbinding (ondertunneling) van de Utrechtsebaan met de Huygenstunnel is een budget van € 50.000 geraamd. Voor beide onderwerpen zijn de eerste stappen gezet. Voorgesteld wordt om het restant budget door te schuiven naar 2024.

13. Programma Sterk voor Noord

De uitvoering van een aantal onderdelen van het programma hebben vertraging opgelopen en lopen door in 2024.

14. Uitvoeringskosten klimaatakkoord

Voor de uitvoering van het klimaatakkoord ontving de gemeente Leidschendam-Voorburg in de meicirculaire 2022 extra middelen. Deze middelen zijn deels niet uitgegeven in 2023. Er wordt een gedeelte van het budget doorgeschoven naar 2024.

15. Kapitaallasten

De definitieve kapitaallasten voor het jaar 2023 zijn berekend en verwerkt in de administratie.

Samenvatting financiële mutaties 2e Turap

Het saldo van de mutaties uit de 2e Turap komt uit op voordelig effect van afgerond € 3,0 miljoen. De verdeling over de verschillende programma's is in de onderstaande tabel opgenomen.

Programma	Begroting	Wijziging	Begroting incl. wijz.
BATEN			
0. Bestuur en ondersteuning	3.073	47	3.120
1. Veiligheid	214	-100	114
2. Verkeer en vervoer	331	389	720
3. Economie	461	115	576
4. Onderwijs	2.766	-16	2.750
5. Sport, cultuur en recreatie	4.038	5.350	9.389
6. Sociaal domein	42.667	635	43.302
7. Volksgezondheid en milieu	24.213	529	24.742
8. VHLOSV	29.573	-184	29.389
Algemene Dekkingsmiddelen	162.985	7.859	170.844
Overhead	9	85	94
Totaal baten programma's	270.330	14.709	285.040
LASTEN			
0. Bestuur en ondersteuning	9.260	796	10.056
1. Veiligheid	9.767	183	9.949
2. Verkeer en vervoer	13.027	483	13.510
3. Economie	1.981	93	2.075
4. Onderwijs	9.034	238	9.272
5. Sport, cultuur en recreatie	22.175	5.454	27.629
6. Sociaal domein	122.350	1.799	124.149
7. Volksgezondheid en milieu	23.695	215	23.909
8. VHLOSV	35.828	-1.424	34.402
Algemene Dekkingsmiddelen	758	-37	722
Overhead	38.298	-109	38.189
Vennootschapsbelasting	50		50
Onvoorziene uitgaven	70		70
Totaal lasten programma's	286.293	7.691	293.982
Saldo van baten en lasten	-15.962	7.020	-8.942
RESERVES			
Onttrekking aan reserves	26.658	-3.031	23.627
Storting in reserves	11.234	1.021	12.255
Saldo mutaties reserves	15.424	-4.051	11.372

Saldo exploitatiebegroting	-538	2.967	2.430
-----------------------------------	-------------	--------------	--------------

Bedragen x € 1.000

Overzicht Bestemmingsreserves

De afgelopen jaren is een aantal bestemmingsreserves gevormd. Afgesproken is dat een kader en bestedingsplan voor ieder van deze reserves aan de raad wordt voorgelegd. Na het vaststellen van deze bestedingsplannen worden de beoogde onttrekkingen via een separate begrotingswijziging verwerkt.

In de P&C-cyclus wordt vervolgens over de voortgang van de bestedingsplannen gerapporteerd, zodat de raad geïnformeerd blijft over de stand van zaken van de verschillende projecten die onder deze bestemmingsreserves vallen. In de tussentijdse rapportages wordt over de reserves gerapporteerd waar uitgaven gepland staan voor het lopende jaar.

Het gaat om de volgende bestemmingsreserves:

- Langer zelfstandig wonen
- Herstelbeleid
- Mobiliteit
- Duurzaamheid en energietransitie
- Ondersteuning energielasten

Hierna worden de reserves beschreven en de stand van zaken toegelicht.

Reserve Langer zelfstandig wonen

Naam van de reserve	Langer zelfstandig wonen
Type	Bestemmingsreserve met bestedingsfunctie
Programma / Taakveld	Sociaal domein / Samenkracht en Burgerparticipatie
Doel van de reserve	Betere ondersteuning en zorg thuis, hulp aan mantelzorger en vrijwilligers, meer geschikte woningen voor ouderen.
Voeding	De reserve wordt gevormd door een onttrekking aan de Algemene Reserve vrij besteedbaar
Bestedingsraming	€ 10 miljoen; vastgesteld door de raad op basis van het bestedingsplan
Omvang per 1-1-2023	€ 9,81 miljoen
Bijzonderheden	N.v.t.

Programma	Bestedingsplan 2023 + bijsturing 1e Turap	Bijsturing in 2e Turap	Bijgesteld bestedingsplan
Sociaal Domein	1.310	-940	370
Collectieve woningaanpassing	900	-710	190
(Innovatieve) woonzorgvormen en flexwoningen	250	-230	20
Doorstroming naar passende woning	60	0	60
Inzet flatcoach	60	0	60
Uitbreiding noodwoningen	40	0	40
Totaal	1.310	-940	370

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Het mogelijk maken dat mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen in Leidschendam-Voorburg vereist investeringen op korte en lange termijn. Bij de vaststelling van de programmabegroting 2021-2024 is op basis van de Nota van wijziging 2021-2024 een bedrag van € 10 miljoen toegevoegd aan een nieuwe bestemmingsreserve Langer zelfstandig wonen. Op 13 juli 2021 is het Bestedingsplan Langer zelfstandig wonen Leidschendam-Voorburg 2021 t/m 2030 door de raad vastgesteld. De verwachte uitgaven van de reserve Langer Zelfstandig Wonen zijn in 2023 lager door de complexiteit van sommige collectieve woonaanpassingen, waaronder de plaatsing van externe scootmobielstallingen, en de benodigde fasering van woonaanpassingen ten gevolge van drukte bij bouwbedrijven.

Reserve Herstelbeleid

Naam van de reserve	Herstelbeleid
Type	Bestemmingsreserve met bestedingsfunctie
Programma / Taakveld	Wordt programma-breed ingezet
Doel van de reserve	Leidschendam-Voorburg sterker uit de crisis te laten komen door sociale, maatschappelijke en economische interventies te ontwikkelen en implementeren die burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen helpen zich in te stellen op de nieuwe toekomst.
Voeding	De reserve wordt gevormd door een onttrekking aan de Algemene Reserve vrij besteedbaar
Bestedingsraming	€ 10 miljoen; vastgesteld door de raad op basis van het bestedingsplan
Omvang per 1-1-2023	€ 2,5 miljoen
Bijzonderheden	N.v.t.

Programma	Bestedingsplan 2023 + bijsturing 1e Turap	Bijsturing in 2e Turap	Bijgesteld bestedingsplan
Economie	195	0	195
Vitaliseren winkelgebieden	195	0	195
Onderwijs	20	0	20
Onderzoek scenario's onderwijs	20	0	20
Sport, cultuur en recreatie	225	-50	175
Verbeteren openbare ruimte	25	0	25
Verrijken lokale cultuur	200	-50	150
Sociaal Domein	894	0	894
Stimuleren bestaanszekerheid	314	0	314
Bestrijding eenzaamheid	60	0	60
Tegengaan kansenongelijkheid	520	-85	435
Totaal	1.334	-135	1.199

Bedragen x € 1.000

Toelichting

In 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met een bestemmingsreserve Herstelbeleid van € 10 miljoen. Op basis van een bestedingsplan is het college hier in 2022 mee gestart. Omdat in de loop van 2022 de inwoners met meer crises werden geconfronteerd (oorlog in Oekraïne, stijgende brandstofkosten), was het niet meer mogelijk om een objectief verband tussen ervaren problematiek en de coronacrisis vast te stellen.

Het college heeft als gevolg daarvan de raad voorgesteld om de focus van het herstelbeleid te versmallen en zich te richten op: (1) al gedane toezeggingen zoals bijvoorbeeld Sterk voor Noord; (2) de aanpassingen aan winkelcentrum Julianabaan; (3) ondersteuning cultuursector en (4) stimuleren bestaanszekerheid via inzet van extra participatieconsulenten.

Het merendeel van de programma's wordt in 2023 afgerond. De bijdrage aan Sterk voor Noord vanuit de bestemmingsreserve zal doorlopen in 2024. Het jongerenplan is niet volledig uitgevoerd doordat er een onderzoek gedaan moest worden vanuit het amendement van de raad. Daarnaast hebben sommige projecten zoals avondopenstelling PING loket en extra VVE klas meer tijd nodig gehad om tot uitvoering te komen.

De cultuur sector is de afgelopen jaren keihard getroffen en had tijdens het opstellen van het bestedingsplan voor 2023 steun nodig. Nu blijkt dat er minder steun benodigd is dan vooraf verwacht.

Reserve Mobiliteit

Naam van de reserve	Mobiliteit
Type	Bestemmingsreserve met bestedingsfunctie
Programma / Taakveld	Verkeer en Vervoer / Verkeer en Vervoer, Parkeren, Openbaar vervoer
Doel van de reserve	Het bereikbaar houden van Leidschendam-Voorburg
Voeding	De reserve wordt gevormd door een onttrekking aan de Algemene Reserve vrij besteedbaar
Bestedingsraming	€ 19,7 miljoen; vast te stellen door de raad op basis van bestedingsplan.
Omvang per 1-1-2023	€ 19,2 miljoen
Bijzonderheden	N.v.t.

Programma	Bestedingsplan 2023 + bijsturing 1e Turap	Bijsturing in 2e Turap	Bijgesteld bestedingsplan
Verkeer en vervoer	525	0	525
Taskforce Mobiliteit Mall of the Netherlands	525	0	525
Totaal	525	0	525

Bedragen x € 1.000

Toelichting

In 2022 is er vertraging ontstaan in de oplevering van projectresultaten, waardoor er minder uitgaven zijn geweest dan verwacht. In 2023 is de verwachting dat de geplande werkzaamheden uitgevoerd gaan worden inclusief de resterende werkzaamheden uit 2022. Deze werkzaamheden blijven binnen het totaalbudget.

Reserve Duurzaamheid en energietransitie

Naam van de reserve	Duurzaamheid en energietransitie
Type	Bestemmingsreserve met bestedingsfunctie
Programma / Taakveld	Programma duurzaamheid en energietransitie
Doel van de reserve	Ter dekking van kosten voor de klimaatopgave om in 2050 CO ₂ neutraal te zijn.
Voeding	De reserve is gevormd door een onttrekking aan de Algemene Reserve vrij besteedbaar
Bestedingsraming	€ 46 miljoen; vastgesteld door de raad op basis van bestedingsplan.
Omvang per 1-1-2023	€ 44,43 miljoen
Bijzonderheden	De reserve wordt aangehouden tot dat de doelen zijn bereikt. Naar verwachting is dit in 2050.

Programma	Bestedingsplan 2023 + bijsturing 1e Turap	Bijsturing in 2e Turap	Bijgesteld bestedingsplan
Bestuur en ondersteuning	442	0	442
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	442	0	442
Onderwijs	439	0	439
Verduurzaming onderwijsvastgoed	439	0	439
VLROSV - Bouwen en wonen	870	0	870
Bewonersinitiatieven	870	0	870
Volksgezondheid en milieu	212	0	212
Milieubeheer	212	0	212
Totaal	1.963	0	1.963

Bedragen x € 1.000

Toelichting

In 2020 is € 46 miljoen ter beschikking gesteld in de bestemmingsreserve Duurzaamheid en energietransitie. Hiervan is € 1.570.000 uitgegeven tot en met 2022, waarmee de stand van de reserve op 1 januari 2023 € 44,43 miljoen bedraagt. Het bestedingsplan 2023-2026 en de verwachte uitgaven 2023 sluiten aan op het nieuwe bestedingsplan dat eind mei 2023 aan de raad is voorgelegd.

Reserve Ondersteuning energielasten

Naam van de reserve	Ondersteuning energielasten
Type	Bestemmingsreserve met bestedingsfunctie
Programma / Taakveld	Wordt programma-breed ingezet
Doel van de reserve	Acute financiële nood verlichten en structureel lager energieverbruik bewerkstelligen
Voeding	De reserve wordt gevormd door een onttrekking aan de Algemene Reserve vrij besteedbaar
Bestedingsraming	€ 1,3 miljoen; vastgesteld door de raad op basis van het bestedingsplan
Omvang per 1-1-2023	€ 1,3 miljoen
Bijzonderheden	N.v.t.

Programma	Bestedingsplan 2023 + bijsturing 1e Turap	Bijsturing in 2e Turap	Bijgesteld bestedingsplan
Overhead			
Inhuur ten behoeve ambtelijke organisatie	150	100	250
Economie			
Ondersteuning lokaal MKB	150	-150	0
Sport, cultuur en recreatie			
Ondersteuning sportverenigingen	370	-270	100
Ondersteuning culturele organisaties	50	-50	0
Sociaal Domein			
Ondersteuning maatschappelijke organisaties	50	0	50
Ondersteuning wijkverenigingen	30	0	30
Noodfonds	150	0	150
Totaal	950	-370	580

Bedragen x € 1.000

Toelichting

In oktober 2022 heeft de raad de bestemmingsreserve Ondersteuning energielasten ingesteld voor het verlichten van acute financiële nood en het verlagen van het structureel energieverbruik bij de doelgroepen, die hier het meeste last heeft van de stijgende energieprijzen. Deze lokale maatregelen waren ingevoerd voordat er duidelijkheid was over de landelijke maatregelen. Uiteindelijk blijkt dat de landelijke maatregelen voldoende zijn om de eerste nadelige effecten van gestegen energieprijzen te compenseren, waardoor er minder aanvragen zijn binnengekomen bij de gemeenten.

Ondanks de aanvragen lager zijn, wordt verwacht dat deze doelgroepen wel ondersteuning nodig hebben. Deze ondersteuning focust zich niet alleen op energiekosten, maar op armoede als gevolg van prijsstijgingen. De evaluatie van het project Energiearmoede in het najaar van 2023 zal meer duidelijkheid bieden. Hierna komt het college mogelijk met een verzoek deze reserve op een andere wijze in te vullen voor armoedebestrijding.

Risico's en exogene ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de risico's en exogene ontwikkelingen genoemd, die effect kunnen hebben op het begrotingsresultaat 2023.

Ontwikkelingen arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is al een tijd gespannen. Dat betekent dat het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te vinden en dat de arbeidsmarkt in toenemende mate ook aan gemeentelijk personeel trekt. Door de vergrijzing ontstaat er ook een hogere uitstroom. Dit zorgt voor hogere werkdruk bij personeel, verlies aan kennis en lagere flexibiliteit om nieuwe kennis en expertise aan te trekken voor nieuwe en bestaande maatschappelijke vraagstukken. De kosten van werving zijn aan het stijgen, net als de doorlooptijd van wervingsacties. Extra inspanningen zijn ingezet om het imago van Leidschendam-Voorburg als werkgever te verbeteren en meer geschikte sollicitanten te motiveren om bij Leidschendam-Voorburg te solliciteren. Extra aandacht gaat ook uit naar het beter intern managen van talent en bieden van ontwikkelkansen aan medewerkers om hen langer te behouden. Dit vergt ook extra tijd en geld en kan leiden tot vertragingen in projecten of productie omdat er niet, of niet op tijd, voldoende gekwalificeerd personeel is.

Personeelstekorten bij partners

Zorgaanbieders, en op dit moment met name aanbieders van huishoudelijke ondersteuning, hebben veel moeite om personeel te vinden. Meerdere aanbieders hebben op dit moment een cliëntenstop. Verschillende gemeenten hebben al te maken met (lange) wachtlijsten.

Met aanbieders wordt regelmatig overlegd om een vinger aan de pols te houden, maar ook om na te denken over mogelijke oplossingen. Verruiming van arbeidstijden is bijvoorbeeld al doorgevoerd. Het vergroten van de zelfredzaamheid kan mogelijk uitstel van huishoudelijke ondersteuning betekenen. Ook andere (innovatieve) vormen worden onderzocht om kwalitatieve zorg te blijven bieden aan hen die dat nodig hebben.

Gecertificeerde instellingen

De invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zal een structurele oplossing moeten zijn voor de problematiek in de jeugdbeschermingsketen. Hiermee worden dubbelingen in werk eruit gehaald en kan er door lokale teams meer worden gedaan aan de veiligheid binnen gezinnen, in samenwerking met een Regionaal Veiligheidsteam.

Voor de huidige problematiek is financiering van het verbeterplan (voor onder andere taakdifferentiatie om werkdruk te verlichten) tot eind 2023 verlengd, wordt er in de regio gewerkt volgens het nieuwe handelingsperspectief van het Ministerie van J&V, wordt er landelijk en regionaal gewerkt aan een efficiënter toeleidingsproces naar jeugdhulp voor de GI's om administratieve lasten te verlichten en is er vooruitlopend op een landelijke regeling een voorrangregeling voor jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel geïmplementeerd in de regio. Dit jaar zijn enkele landelijke rapporten opgeleverd op basis waarvan een nieuwe landelijke caseloadnorm is vastgesteld. Op basis van het nieuwe kwaliteitskader en de caseloadnorm zullen nieuwe tarieven worden vastgesteld. Omdat de tot op heden ter beschikking gestelde rijksmiddelen de kosten die gepaard gaan met deze caseloadverlaging niet dekken betreft de VNG dit dekkingstekort bij de financiële afwikkeling van de Hervormingsagenda. De krapte op de arbeidsmarkt is en blijft een risico waardoor de zicht op veiligheid onder druk komt te staan. De voortgang kan in potentie onder druk komen te staan omdat het kabinet demissionair is.

Jeugdhulp

De jeugdzorguitgaven zijn sinds de decentralisatie in 2015 jaarlijks fors gestegen. De kostenstijging wordt veroorzaakt door een sterke stijging van de gemiddelde zorgkosten per jeugdige en in mindere mate veroorzaakt door een stijging van het aantal jeugdigen in zorg.

Het is niet te voorspellen of de groei van de jeugdzorguitgaven zal doorzetten. Groei van de jeugdzorguitgaven blijft een risico. Als de zorgvraag hoger is dan geraamd, is de gemeente wettelijk

verplicht deze zorg te leveren. Er is een trend zichtbaar (lokaal en regionaal) waarin er een toename is in de complexiteit van zorg. Daarnaast is er voor bepaalde vormen van ondersteuning een wachtlijst. Organisatieversie

Jeugdzorgplus

Door de landelijke en regionale ambitie om het aantal kinderen in de gesloten jeugdzorg terug te brengen naar nul in 2030, werken instellingen voor gesloten jeugdzorg samen met het landsdeel (vijf jeugdhulpregio's) aan duurzame continuïteitsplannen en ontwikkelt de regio Haaglanden in afstemming met de overige regio's in het landsdeel duurzame alternatieven waarbij de inhoudelijke en financiële risico's zo goed mogelijk worden beheerst. Hoewel deze zomer door alle betrokkenen hard gewerkt is aan de verschillende plannen is na analyse gebleken dat sommige vraagstukken nog verder uitgezocht moeten worden om tot een sluitend plan te komen voor deze doelgroep.

Verstreckte uitkeringen (Participatiewet) en de financiering door het rijk (BUIG)

In 2022 heeft het Rijk het macrobudget van de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) naar beneden bijgesteld. Sinds dat moment hebben wij een negatief verschil tussen de verstreckte uitkeringen en de ontvangst van het Rijk (tekort BUIG).

Het Rijk houdt rekening met een lager aantal uitkeringsgerechtigden dan de gemeente in werkelijk heeft. Het tekort is in de begroting meegenomen, maar het risico is dat door prijsstijgingen of volumecorrecties dit verschil groter wordt.

Implementatie WAMS (Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein)

De WAMS vraagt van gemeenten een integrale visie op de organisatie en inrichting van werkprocessen, werkinstructies, ICT, communicatie naar de inwoners en afspraken met ketenpartijen. De omvang van de benodigde investeringen is op dit moment nog niet bekend.

Wel hebben gemeenten meer tijd om zich voor te bereiden. Het wetsvoorstel is ingediend bij de Tweede Kamer, maar de beoogde inwerkingtreding is verschoven naar 1 juli 2024. Het is onduidelijk of met het aftreden van het huidige kabinet de inwerkingtreding opnieuw zal worden verschoven.

Huisvestingstaakstelling statushouders

Vooralsnog lukt het niet om de taakstelling te realiseren. Dit is bij veel gemeenten het geval, maar de provincie heeft de mogelijkheid om na twee jaar een sanctie op te leggen.

De provincie heeft dan het recht om het aantal personen uit de taakstelling te huisvesten op kosten van de gemeente.

Boeteoplegging door Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is bezig met onderzoek naar schendingen van de AVG bij het uitvoeren van onderzoek naar radicalisering en extremisme door gemeenten. Hiervoor is ook Leidschendam-Voorburg bevestigd. Omdat de gemeente zelf al eerder (dossier 2650) heeft geconstateerd dat bij dit onderzoek in haar opdracht er schendingen van de privacy van personen heeft plaatsgevonden, dient rekening gehouden te worden met een boete die door de AP wordt opgelegd. Het maximum van de boeteoplegging, gebaseerd op jurisprudentie, wordt hierbij voorzichtigheidshalve aangehouden: € 700.000.

Ruimtelijke projecten

De sterk veranderde financieel economische situatie gedurende de afgelopen periode maakt het opstarten en tot realisatie brengen van woningbouw lastig. Daarentegen is er sprake van een enorme woningbouwopgave. De situatie wordt onder andere veroorzaakt door de stijging van de bouwkosten en energielasten, de stikstof problematiek, de rentestijgingen en daarmee gepaard gaande hogere woninglasten. Hierdoor staan zowel de kosten als ook de opbrengsten onder druk en wordt de verkoopbaarheid van (nieuwbouw)woningen moeilijker en minder voorspelbaar. Nieuwe projecten komen daardoor moeilijker van de grond en lopende projecten komen moeilijker tot realisatie. Ook in

de projectenportefeuille van de gemeente Leidschendam-Voorburg doet dit fenomeen zich voor. Om de woningbouwopgave te kunnen realiseren vraagt dit mogelijk een financiële impuls van de overheid in de komende periode.